

ELSŐ KÉZBŐL A HADERŐRŐL!

magyar HONVÉD

www.honvedelem.hu

A Honvédelmi Minisztérium magazinja – 2013. november XXIV. évf. 11. szám – 390 Ft

HÁROMSZOROS
VETERÁN

9789630830631

42

AFGANISZTÁNBAN ÉLETET MENTENEK A LÖVÉSEKET, ROBBANÁSOKAT „TÚLÉLŐ”, PÁNCÉLOZOTT GÉPJÁRMŰVEK. A CIVILNEK LÁTSZÓ TOYOTA LAND CRUISER TEREPJÁRÓTÓL A 20 TONNÁS, HOMOKSZÍN COUGARIG HÚZÓDIK A MAGYAR KATONÁK JÁRMŰPARKJA.

10 2013-ban Finnország adott otthon az európai katonai újságírókat képviselő EMPA éves kongresszusának.

28 Tizenkét ország huszonnyolc fisztyje végezte el legutóbb Szolnokon a 26. nemzetközi katonai megfigyelői tanfolyamot.

38 Majdnem fegyver: kívülről ugyanúgy néz ki, sok alkatrésze azonos is, a találatot mégis mindenki túléli.

A MAGYAR HONVÉD MAGAZIN KÖVETKEZŐ SZÁMA
2013. DECEMBER 13-ÁN JELENIK MEG.

54 Egy kiállítás szervezése, felépítése óriási munka, igazi csapatfeladat. Főleg, ha egy roncs is kerül a terembe...

HM ZRÍNYI
TERKÉPÉSZETI ÉS KOMMUNIKÁCIÓS
SZAKKÖZVETŐ KÖZHASZNÚ TÁRSASÁG

HADERŐ

Örökség és útravaló 4
Tanulás és tapasztalat 7

NAGYVILÁG

Északi példa 10
Missziós hírek 12

SEREGSZEMLE

Háromszoros veterán 14
Őszi Össztűz 2013 16
Rotorszél 18
A fejlődés éve 20
Októberben történt 24
Kéksisasok 28
Tábori Posta 31
Vészhelyzet! 35
Majdnem fegyver 38

HADITECHNIKA

Nehézfiúk 42

HÁTORSZÁG

Rákócziásták 46
Az ég katonái 48
Egy ezredév hadi emlékei 51
Célkeresztben 52
Sólymok és Messerek 54
El Camino 57
Boldog békeidők 58
Közérdekű 60
Nagy időök tanúja 62

A Honvédelmi Minisztérium magazinja XXIV. évfolyam 2013. 11. szám

Kiadja a HM ZRÍNYI Térképeszeti és Kommunikációs Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság.

Felelős kiadó:
DR. BOZSONYI KÁROLY
ügyvezető

Nyomatás:
A kft. saját nyomdájában

Felelős vezető:
A kft. ügyvezetője

Szerkesztőség: 1087 Budapest, Kerepesi út 29/B Postacím: 1440 Budapest, Pf. 22 Tel.: 459-5315, HM: 27-913 fax: 459-5351
E-mail: magyarhonved@armedia.hu

Főszerkesztő:

TÖRÖS ISTVÁN
Főszerkesztő-helyettes:

SZABÓ BÉLA
Olvasószerkesztő:
M. TÓTH GYÖRGY

Lapszerkesztők:
TRAUTMANN BALÁZS, FEITH LÁSZLÓ

Fotóriporterek:
DÉVÉNYI VERONIKA, GALOVTSIK GÁBOR,
KRASZNAI-NEHREBECCZY MÁRIA, RÁCZ
TÜNDE (KÉPSZERKESZTŐ), TÓTH LÁSZLÓ

Tervezőszerkesztő:
GRÓF ISTVÁN

E HAVI MAGAZINUNKAT

TRAUTMANN BALÁZS SZERKESZTETTE

Beitőfotó: Dévényi Veronika

ISSN: 0865-6932
Lapunk az Európai Katonai Sajtószövetség (European Military Press Association) tagja

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletéga (1008 Bp., VIII., Orczy tér 1.), előfizethető valamennyi postán, kézbesítőknél, e-mailen: hirlap-elofizetes@posta.hu, faxon: 303-3440.

További információ:
06-80-444-444

A csapatzászlót megőrzésre átadom...

ÖRÖKSÉG ÉS ÚTRAVALÓ

RITKA ALKALOM EGY ÚJSÁGÍRÓ ÉLETÉBEN, AMIKOR INTERJUALANYA A MEGSZOKOTT PROTOKOLLTÓL ELTÉRŐEN, KÖTETLEN BESZÉLGETÉST JAVASOL, RÁADÁSUL AZZAL A MEGJEGYZÉSSEL, HOGY „AZT ÍRSZ MEG BELŐLE, AMIT JÓNAK LÁTSZ”. NOS, DOMJÁN LÁSZLÓ VEZÉRŐRNAGY, AZ MH ÖSSZHADERŐNEMI PARANCSNOKSÁG TÁVOZÓ PARANCSNOKA EZT A LEHETŐSÉGET KÍNÁLTA FEL MAGAZINUNKNAK.

A november 1-jétől a Magyar Honvédség brüsszeli NATO-EU Katonai Képviselet Hivatalt vezető tábornokról sok minden kiderül a beszélgetés során. Bár nagyon fiatalon kinevezték fel számára az ÖHP parancsnoki beosztást, és kapta meg a második tábornoki csillagot, mégsem riasztotta el a feladat nagysága: lehetőséget látott benne.

– Első reakcióm a meglepődés volt, majd az a jóleső érzés, hogy előljáróim alkalmasnak találtak erre a beosztásra. Bár valóban nem a hagyományos katonai karriert futottam be – szakasz-, század-, zászlóalj- stb. parancsnok –, de előző beosztásomban, többek között a művelti központban eltöltött idő alatt mindvégig összhaderőnemi szinten kellett terveznünk és szerveznünk, tehát nagyjából tudtam, mit is vállalok.

Újonnán kinevezett parancsnokként – az „ezer rá váró feladattól” – minden fellengzős máz nélkül három olyan területet emel ki, amelyre különös figyelmet kívánt fordítani: a személyi állomány megtartását, problémáik kezelését; a gazdálkodás racionalizálását; a kiképzés, valamint a missziós és az országvédelmi feladatok optimális összehangolását. Ugy látta, hogy a személyi állomány mindenekelőtt egzisztenciális problémákkal küzd. Persze az állománykategóriák között vannak különbségek, de az ország teherbíró képessége a hadseregben is „kézzel fogható”. Amíg a tisztek, zászlósok, altisztek nagy többsége az egyre szűkülő források ellenére is kitart, mert hivatásnak tekinti a szolgálatot és ezért hajlandó ésszerű áldozatokat is hozni, addig a legénységi állományú katonák sajnos ezt legtöbb-

ször nem tehetik meg. Ebben az állománykategóriában hatalmas a kiáramlás, a fluktuáció. Látni való: a versenyszférával szemben – különösen a dunántúli megyékben – anyagiak hiányában nem tudnak alternatívát kínálni számukra. Nyolcvan-százezer forintos fizetésből nemcsak családot nem lehet eltartani, de egzisztenciát is nehéz lenne teremteni. Míg az előző kategóriákban tudtak megoldást kínálni – előmenetel, pályamodell stb. –, addig a legénységi állomány esetében (rajtuk kívül álló okok miatt) nem tudtak előrelépni.

– Ezt – mondja a tábornok –, ha úgy tetszik egyfajta kudarcként éltem meg. A gazdálkodás volt a másik traumás terület. Az egyre szűkülő források miatt megpróbált összhangot teremteni a fejlesztés–fenntartás–megóvás – „ördögi körben”. Beosztása átvételekor a Magyar Honvédség-szintű gazdálkodás is az ő feladata volt, szerencsére ma már ezt a felelősséget levették a mindenkori ÖHP-parancsnok válláról. Ez jó is, meg rossz is – mondja. Jó, mert a parancsnoknak csak azzal kell foglalkoznia, ami az „alaprendeltetése”, rossz pedig azért, mert amit eddig el tudott/kellett intéznie saját hatáskörben, azt most „kémie kell”.

Amikor egy-egy példát kérek tőle e terület sikerére, illetve kudarcára, gondolkodás nélkül válaszol.

– Siker a működőképesség megtartása, sőt esetenként a fejlesztés – például a

Gripenek repült óráinak jelentős megemelése, a Mistral és Kub rakéták két esztendő utáni újbóli éleslövészetének „összehozása”, de ide tartozik az is, hogy ebben az évben például ki tudunk „gazdálkodni” két zászlóaljszintű komoly, összefegyvernemi gyakorlatot is. Kudarcról nem beszélhetek, legfeljebb arról, hogy az alakulatok parancsnokaival közösen, nap mint nap azért küzdünk, hogy a korábban említett „ördögi körben” mindenkinek kihozassuk a legoptimálisabb megoldást.

A kiképzés, a felkészítés rendjének megreformálását említette harmadik fő feladatának, s erről a területről – komp-

lexitása miatt – többet is beszélgettünk.

– Beosztásom átvételekor eltökéltem, hogy megpróbálok egyfajta egyensúlyt teremteni a missziós, valamint az országvédelmi feladatokra történő felkészítésben, ugyanis több kihariználatlan lehetőséget láttam ezen a területen.

Rengeteg dolgot sorol fel, de – mivel felhatalmazott rá – csak néhányat idézek ezek közül. Az elmúlt években a Magyar Honvédség csaknem minden állománykategóriájára a legkülönbözőbb hazai és külföldi iskolákban, tanfolyamokon bővíttette ismereteit, illetve a világ számos forrongó pontjának művelti területén szerzett harci tapasztalatokat. Csakhogy e tapasztalatok átadásának – az aktuális missziós felkészítéskén túl – nem volt intézményesített fóruma, így e tapasztalatok nem jelentek meg mindig a súlyuknak megfelelően az ország védelmére történő felkészítésben. Leegyszerűsítve – fogalmazzott Domján tábornok –, ki, hol tanult, melyik misszióban szolgált, úgy adta át tapasztalatait. Nem volt minden területen elegendő harc- és más szabályzat, „elfelejtettük” a módszertani felkészítéseket, és még folytathatnák a sort.

Nos, ezen a területen a tábornok két dolgot tud regnálásához kötni: egyrészt kezdeményezésére – előljárói beleegyezésével és támogatásával – jelenleg is mintegy negyven kiképzési dokumentum ki- és átdolgozása folyik, illetve bevezették a missziós felkészítésbe az úgynevezett bemeneti követelményeket, amelyek áttelesen az országvédelmi feladatok ellátására is hatnak. Vagyis csak az mehet misszióba, aki nem csak az alapvető katonai ismer-

– Elsősorban azt, hogy jó pályát választottam, semmit sem bántam meg, aztán megtapasztaltam, hogy a pozitív értelemben vett karrier érdekében érdemes áldozatokat hozni – ha ezt sokszor nem is mi, hanem a családnk teszi meg. Végezetül pedig meggyőződésemmé vált ebben a beosztásban is, hogy senki sem csalahatatlant, és bármilyen magas beosztásba is helyezte a „sors”, ne felejtse el, honnan indult. Mindig támaszkodjon parancsnoktársai (beosztottjai) segítségére, és mindenkor döntéseit a megfelelő – a legnehezebb életkörülmények között élő, de a „szakmát”, a hivatást szerető, bármilyen rendfokozattal rendelkező vagy nem rendelkező katonák érdekeit is figyelembe vevő – empátiával hozza meg.

tekkel rendelkezik, ehhez viszont megteremtették a felkészítés komplex feltételeit is. (Sikeresen, hiszen legutóbb a hétszázötven misszióba jelentkező katonából csupán ötvenen „véretek el” az első rostán, de ők sem véglegesen: kaptak fél, egy évet a hiányosságok pótlására, s újból aspirálhattak.)

Szó esett arról is, hogy a tábormoknak közel egy esztendejébe került, mire – az összes alakulatot végiglátogatva – megismerte a rendszer minden elemének problémáit, és elkezdte a tervezést, saját elképzeléseinek kialakítását. Léven, hogy csak alig két esztendő telt el az ÖHP élén, tapasztalta és érzékeli, hogy ebben a beosztásban azért több idő kellene eltölteni ahhoz, hogy bárki is „maradandót alkotasson”, vagyis végigvigye eltervezett feladatait.

Nem volt megkerülhető az a kérdés sem: van-e „univerzális” parancsnok, vagyis biztos, hogy egy adott beosztásra kinevezett vezető mindenhez csalahatatlantul ért?

– Rossz úton jár, aki így gondolkodik – mondja a leköszönő parancsnok. Én azt vallottam, és azt a gyakorlatot követtem, hogy egy adott szervezet vezetőjének a stratégiái irányt kell megszabnia, és annak eléréséhez a felkészült és nagy szakmai tapasztalattal rendelkező (fegyvernemi) helyetteseire kell támaszkodnia, számukra a lehető legnagyobb mozgásteret biztosítva.

A beszélgetés végén már csak egy kérdés maradt: milyen „útravalót” visz magával Brüsszelbe a volt ÖHP-parancsnok?

A csapatzászlót megőrzésre átveszem...

TANULÁS ÉS TAPASZTALAT

FUCSKU SÁNDOR VEZÉRŐRNAGY, AZ MH ÖSSZHADERŐNEMI PARANCSNOKSÁG ÚJONNAN KINEVEZETT PARANCSNOKA ELTÖKÉLT ABBAN, HOGY A MÁR MEGKEZDETT JÓ ÚTON TOVÁBB KELL HALADNI, ÉS A PARANCSNOKSÁG MŰKÖDÉSI RENDSZERÉBE BE KELL ÉPÍTENI A KÜLFÖLDÖN SZERZETT HASZNO TAPASZTALATOKAT. PERSZE MINT MINDEN KATONA, Ő IS BELFÖLDÖN KEZDTE PÁLYAFUTÁSÁT...

Tizennégy éves korom óta tartozom a haderő kötelékébe. Akkoriban alakult meg a középiskolai katonai kollégiumok, és én Egerbe nyertem felvételt. Egy fiatal számára akkoriban ez nagy kihívást és kalandot jelentett, hiszen a szülők felügyelete alól kikerülve, vidéki gyerekként olyan városba kerülhettem, amelyik rengeteg lehetőséget rejtett magában. Persze ebben a korban még nem születhetnek teljesen tudatos döntések. Az akkori lehetőségeket figyelembe véve – és történelmi olvasókönyveim tartalmára alapozva – fogalmazódott meg bennem, hogy a katonai pálya nagyon szép hivatás lehet. Meg kellett ragadnom a lehetőséget.

– De ugye nem bánta meg?

– Az ember életében mindig vannak olyan pontok, nehézségek, kudarcok, amikor nem felfelé ível a karrierje, vagy olyan helyzetbe kerül, amely nem felel meg az elvárásainak, kihívások iránti igényének. Ilyenkor bizony megfordul az ember fejében: lehet, hogy más irányba kellett volna mennem... Az én pályafutásomnak is voltak olyan állomásai, amikor ez a kérdés bennem is felvetődött, de összességében egyáltalán nem bántam meg!

– Pedig rögtön első beosztásában beadták a mély vizbe...

– A főiskola elvégzését követően, mi, frissen végzett tisztek megkaptuk első beosztásunkat. Nem én választottam a hódmezővásárhelyi gépesített lövészcsoportot, egyszerűen ez jutott. Jól emlékszem arra az 1983. szeptember 1-jei napra, amikor megérkeztem a városba. Életemben nem jártam előtte Hódmezővásárhelyen, és mivel akkor még nem létezett GPS, úgy kellett másoktól kérdezzem, hogy merre is van a lakatya... Utólag visszagondolva, hivatásom szempontjából meghatározó éveket töltöttem el az ezrednél. Rengeteget tanultam, a felderítőszázad parancsno-

aként megismerkedtem az összefgyvernemiséggel teljes tárházával. Viszonylag hamar, egy év után bekerültem a törzsbe, elsajátítottam azt, hogy miként kell együttműködni más katonai szervezetek képviselőivel és nagyobb gyakorlatokon hogyan kell saját, felderítő szakmámtól elvonatkoztatva, a teljes ezred érdekében tevékenykedni. A '80-as évek átszervezése után először Tatára kerültem egy rövid időre, majd elvégeztem a Zrínyi Miklós Katonai Akadémiát, azután 1990-ben Nyíregyháza következett. Életem legszebb időszakát töltöttem ott, hiszen szabolcsi születésű révén hazamehettem. Pontosan 22 évvel ezelőtt érkeztem Székesfehérvárra. A Szárazföldi Csatapok Parancsnokságán kikerültem a klasszikusan vett katonai szakmából, hiszen a parancsnok, Gyuricza Béla altábornagy (később vezér ezredes) segédtitjéként, a parancsnoki irodán, főként a nemzetközi kapcsolatok és rendezvények szervezése lett a feladatom. Nagy kihívás volt, mert egyrészt egyedül dolgoztam ezen a területen, másrészt ilyen irányú képzés nem volt a katonai akadémián, így saját magamat kellett fejlesztenem, képeznem.

– Legutóbbi beosztásában is külföldön szolgált és az életrajzából az is kiderül: meglehetősen sok nemzetközi tapasztalattal rendelkezik.

– Szerencsésnek mondhatom magam, mert az 1999-es NATO-csatlakozás után

KATONAI KARRIER – DIÓHÉJBAN

A kisvárdai születésű Fucsku Sándor vezérőrnagy a Kossuth Lajos Katonai Főiskola, illetve a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia felderítő szakán végzte tanulmányait, később pedig Hamburgban végezte el a Bundeswehr Vezetési Akadémia vezérkari tanfolyamát. Legelső beosztását Hódmezővásárhelyen, az egykori MN 62. Gépesített Lövészezrednél kapta, mint felderítőszázad-parancsnok/felderítőfőnök. Innen Tatára, majd Nyíregyházára vezetett az útja, majd 1991-ben, azaz pontosan huszonnégy évvel ezelőtt került először Székesfehérvárra, mint a parancsnoki iroda főmunkatársa. Később Budapesten, a Honvéd Vezérkarnál szolgált, majd kisebb-nagyobb megszakításokkal külszolgálatot következett: Nápoly – Szarajevó – Afganisztán állomásokkal. Innen 2007-ben ismét Székesfehérvárra került, mint az MH ÖHP felderítőfőnöke, majd törzsfőnöke. Legutóbbi beosztásában a belgiumi Mons-ban teljesített szolgálatot, mint a NATO stratégiai parancsnokságain a törzsfőnök katonai együttműködésért felelős helyettese. Az MH ÖHP parancsnoki beosztását 2013. november elsejétől látja el.

„A nemzeti hagyományokat tiszteltben tartó, a modern hadviselés elvárásainak megfelelő szervezet vezetését tűztem ki magam elé célul. A társadalomnak olyan haderőre, olyan katonákra van szüksége, akiknek személyében és munkájában megbíznak, akiknek céljaival, törekvéseivel, feladataival azonosulni tudnak, akiket tisztelnek, elismernek és megbecsülnek.”
(Fucsku Sándor vezérőrnagy)

nagy igény mutatkozott képzett, nyelveket beszélő tisztekre, a NATO-beosztások feltöltése érdekében. Viszonylag hamar, 2001-ben már mehettem is három évre külszolgálatra, egész pontosan Nápolyba, ahová velem tartott a családom is. Ott tanultam meg, hogy miként kell nemzetközi környezetben tevékenykedni, hogyan kell megszervezni az életet a szülőföldünkön kívül. Mindenkinek csak ajánlani tudom, hogy mérse meg magát külföldön, ha erre lehetősége van!

– Miért tartja ezt olyan fontosnak?

– Én még a korábbi rendszer katonai iskoláiban végeztem a tanulmányaimat és azt kell, hogy mondjam, jó iskolák voltak. Erre külföldi tanulmányaim alatt jöttem rá, hiszen a felkészültségem illetően nem volt szégyelleni valóm, jól képzettnek számítottam a többiekhez képest. Ezért is merem kijelenteni, hogy a magyar katona képzettsége általában nem rosszabb, mint más országok katonáinak képzettsége. A külföldi tapasztalatszerzés mégis nagyon fontos, mert szélesebb a látókör, együttműködésre tanít, nyelvi készségeket fejleszt, a legmodernebb harceljárásokat lehet elsajátítani, és meg lehet ismerkedni más nemzetek haderejének törzsmunkájával is. Hiszem, hogy a nemzetközi környezetben történő szocializálódás, más nemzetek kultúrájának, vallásának, tradícióinak megismerése az egyik leghasznosabb dolog, amiben minél több magyar katonának részt kell vennie. A kulturális érzékenységre nemcsak a szülőföldünkön kívül, hanem más nemzetek katonáival szemben is, akikkel nap mint nap együtt hajt-

juk végre a feladatainkat. Katonáink külszolgálatok során szerzett tapasztalatai mélyen és hatékonyan beépülnek a Magyar Honvédség életébe, felkészítésébe, kiképzésébe, emberi viszonyai- ba. Ez nemzetközi szerepvállalásunk legfontosabb hozadéka.

– Mindezek tudatában hogyan tovább?

– Hende Csaba honvédelmi miniszter nem olyan régen azt nyilatkozta, hogy a haderő-struktúra szilárd, és az ad-hoc jellegű változtatások kora lejárt. Én sem tervezek kardinális változásokat az MH ÖHP vagy az alárendelt katonai szervezetek szerkezetében – nyilván persze nem is feltétlenül tisztém ez. Ugyanakkor valószínűleg lesznek területek, amelyek nagyobb hangsúlyt kapnak, mint korábban. Valóban fel szeretném használni a nemzetközi környezetben szerzett tapasztalataimat, de hangsúlyozom: nem szeretnék külföldi példákat és módszereket egy az egyben másolni, mert azok itthon nem alkalmazhatók. A jó dolgokat a hazai körülményekhez, környezethez igazítva kell beültetni a rendszerbe, és erre buzdítok mindenkit. Viszont nem szeretném azt a látszatot sem kelteni, hogy idejött a NATO-ból egy tábornok, és hirtelen előveszi zsebéből a bölcsek követét. Az új seprű sem seper feltétlenül jól, csak azért mert új. Az első időszakban főleg tanulni szeretnék. Szeretném végigjárni a katonai szervezeteket, megismerkedni a körülményeikkel; a tanulás, az ismerkedés során szerzett tapasztalatok pedig nyilván előidéznek, előidézhetnek majd bizonyos döntési helyzeteket. Annyi bizonyos: katonai szervezeteink jól működnek, jól vezetettek, de lehet, hogy itt-ott finomhangolásra lesz szükség. Az én mentalitásom az, hogy vigyük tovább a megkezdett úton az MH ÖHP-t, hiszen az elődeim remek munkát végeztek. Nem gondolnám, hogy fenekestül fel kellene forgatnom mindent, és nem szeretném azt az üzenetet közvetíteni a személyi állományának, hogy most megingt nagy léptékű strukturális változásokkal kell szembenézni.

– Magánemberként hogyan köthetik a hivatásához?

– Nagyon kedvelem a második világháborús témájú filmeket, komoly filmgyűjteményt őrzök otthon. Ezek közül szép számmal akadnak olyan filmek is, amelyeket Magyarországon nem is mutattak be. Tehát ezeket is – mint a tapasztalataim jó részét – külföldi útjaim során szereztem be...

ÉSZAKI PÉLDA

IDÉN HELSINKIBEN RENDEZTE MEG ÉVES KONGRESSZUSÁT AZ EURÓPAI KATONAI ÚJSÁGÍRÓK SZERVEZETE, AZ EMPA, AMELYNEK MAGAZINUNK IS TAGJA. A RÉSZTVEVŐKET A FINN VÉDELMI MINISZTERIUM LÁTTA VENDÉGÜL.

Helsinki, Finnország alig 600 ezer lelket számláló fővárosa stratégia-
ilag igen fontos helyen fekszik. Már a középkortól fontos katonai város-
ként, haditengerészeti és partvédelmi tá-
maszpontként tartják számon. A máig

kétnyelvű, I. Gusztáv svéd király által
1550-ben alapított település Helsingfors
néven került a térképekre. Jelentőségét
nagyban növelte a Suomenlinna néven
ismert, az orosz expanziós törekvések
visszaszorításául szolgáló erőrendszer,

amely az egymáshoz hidakkal kapcsolt
Kustaanmiekka, Susisaari, Iso-Mustasa-
ari, Pikku-Mustasaari, Länsi-Mustasaari
és Långören szigeteken terül el. Felépítése
1748-ban, a cári Oroszországgal ellen-
súlyos Franciaország hathatós anyagi tá-

mogatásával kezdődött meg. Messze hord-
ló lövegei védtek Helsinkit. „ellenőriz-
ték” a környező partvidéket, ugyanakkor
itt volt a szigetvilágot uraló svéd királyi
hadiflotta támaszpontja is.

Az immár az UNESCO világörökség-
listáján helyet foglaló erőrendszer 1973
óta civil terület, turisztikai központ, noha
itt működik a finn haditengerészet aka-
démiaja is.

– A finn haditengerészet egyik kiemelt
feladata az ország partvidékének, ezery-
nyi szigetnek és öblének védelme –
mondta látogatásunk alkalmával Sakari
Martimo kapitány, az akadémia parancs-
nok. – A Finn-öböl ellenőrzése és
védelme kulcsfontosságú az ország szá-
mára. Az itteni hajózási útvonalakon
áramlik keresztül a finn export 30 száza-
léka. A Kirkkonummi mellett lévő Finn-
öböl Parancsnokság hatáskörébe közel
280 kilométernyi partvonal tartozik. A
feladat nagyságát jelzi, hogy naponta 200
hajóegység, köztük húsz tartályhajó halad
át az öblön. Az ellenőrzés Oroszország
közelsége miatt is kiemelt fontosságot
kap, radarrendszerek, távolról irányítha-
tó kamerák, víz alá telepített akusztikai
felderítőrendszerek figyelik a bejelentett
és az esetleges rossz szándékú hajókat.
A haditengerészet a feladat elvégzése so-
rán szorosan együttműködik a finn parti
őrséggel és a finn légierővel: az egyes
fegyveremek, felderítőeszközök adatait
megosztják és feldolgozzák; egy szik-
ladomb mélyében kialakított ellen-
őrzőközpont számítógépeinek ké-
pennyőjn így a lehető legpontosabb hely-
zetkép jelenik meg.

A védelmi feladatok végrehajtásához
felszíni hajóegységek állnak rendelkezé-
sére. Mint megtudtuk, Finnországnak
nincs katonai tengeralattjárója, és a
jövőben valószínűleg csak távolról irá-
nyított és autonóm önvezérlésű tenger-
alattjárókat állíthat majd hadrendbe. A

sekély partvidék, a szigetek védelme
gyors, jól felfegyverzett, de alacsony me-
rülésű hadihajókat kíván: ilyenek a Ha-
mina-osztály egységei is. A 250 tonna
vízkiszorítású, gyors támadóhajókat két,
egyenként 5520 kW-os teljesítményű
MTU 16V 538 TB93 dízelmotor és két,
egymástól függetlenül irányítható Rolls
Royce Kamewa 90SII vízsugár-hajtómű
30 csomónál is nagyobb sebességgel „re-
píti” előre. A hajó kommunikációs, fel-
derítő-, irányító és tűzvezető rendszere
– miként arról az EMPA-delegáció tagjai
saját szemükkel is meggyőződhetek –
teljesen digitális, szinte kizárólag finn
fejlesztésű. A fő fegyverzet az orra sze-
reelt Bofors 57 mm/70 SAK Mk3 auto-
mata löveg, illetve a hajó hátsó részéről
indítható, de tárolt helyzetben a felépít-
ményben tárolt SAAB RBS-15 Mk3 ha-
jók elleni rakéta. A légi célok ellen a dél-
afrikai Denel cég által gyártott Umkhon-
to infravörös önirányítású rakéta-rend-
szerük vehető be, nyolc függőleges in-
dítócellából. A radarral nehezebben fel-
deríthető hajóosztály négy egységét ál-
lították hadrendbe, HAMINA (80), TOR-
NO (81), HANKO (82) és PORI (83)

néven. A haditengerészet igyekszik minél
nagyobb jelenlétet „felmutatni”. Mint azt
a tájékoztatás során hallottuk, a hadihajók
ezért legalább egy-egy negyedévet töl-
tenek a tengeren.

Az akadémián tett látogatásunk során
szó volt arról is, hogy a NORDEFECO
(északi védelmi összefogás) keretein be-
lül Svédországgal együttműködésben
kezdődhet majd meg a távolról irányí-
tott és autonóm vezérlésű tengeralattjáró
tervezése, fejlesztése. Hans Peder
Morgensen parancsnok, a norvég hadi-
tengerészet tisztje elmondta: a Dánia,
Finnország, Izland, Norvégia és Svéd-
ország alkotta szervezet szabad elhatá-
rozásból, közösen végrehajtható progra-
mokra épül, a tagországok saját fejleszté-
seihez érdekeik alapján, szabadon csatlakozhatnak a többiek. A szervezet kie-
gészítője, nem vetélytársa az Európai
Uniónak és a NATO-nak, emelte ki a
parancsnok, majd hozzátette: a 2014–2018
közötti időszak akciótervének kidolgo-
zása során fontos célként jelölték meg,
hogy az új katonai projektek, új beszer-
zések elsősorban a NORDEFECO kerete-
iben valósuljanak meg.

Október elején befejezte külszolgálatát az MH Kabul Nemzetközi Repülőtér Őr- és Biztosító Kontingens (MH KNR ÓBK) második váltása. A búcsúztató ünnepségen Olivier Taprest dandártábornok, a Kabul Nemzetközi Repülőtér (KAIA) francia parancsnoka mondott köszönetet a magyar katonáknak, akik közül tízen vehettek át elismerést a portugál nemzeti rangidóstól. Apáti Zoltán ezredes, kontingensparancsnok beszédében kiemelte: a magyarok a NATO-medálon olvasható „A béke és a szabadság szolgálatában” felirat szellemében tevékenykedtek kabuli missziójuk alatt. Ezt követően Drágos Antal, hazánk kabuli nagykövete Magyarország honvédelmi minisztere és az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnoka nevében átadta a külföldi katonáknak adományozott elismeréseket.

MH KNR ÓBK 2.

KABULI MEDÁLPARÁDÉ

Az afganisztáni Északi Régióparancsnokság (RC-N) alárendeltségében tevékenykedő nemzetek rangidós altiszteinek részvételével tartottak konferenciát a Mazar-e-Sharif melletti Camp Marmalban. A tapasztalatcserre, a tanácsadói tevékenység eredményeinek feldolgozása és a rangidós altiszti állomány további összekovácsolása céljából szervezett eseményen megjelent az Északi Régió parancsnoka is. Jörg Vollmer vezérőrnagy tájékoztatást adott az ISAF és az RC-N jövőbeni terveiről, a tervezett átalakításokról, egyúttal szólt az elkövetkező időszak feladatainak végrehajtásával kapcsolatos elvárásairól is.

Honvedelem.hu

RANGIDÓS ALTISZTEK KONFERENCIÁJA

SPORTVERSENY ÉS MINŐSÍTŐ LÖVÉSE

Az MH Logisztikai Mentoresoport (MH LMCS) hetedik váltásának tagjai a németek által szervezett sportrendezvényen és minősítő lövészetben vettek részt október elején. Az alap fizikai felmérésen 3 arany és 6 ezüst minősítést gyűjtött a magyar csapat, a 12 kilométeres menetgyakorlatot pedig a teljes állomány az arany minősítéssel érte szintidőn belül teljesítette. Az MH LMCS tagjai számot adtak elméleti felkészültségükről is, majd a pisztolylövészet következett, amelyet 4 arany, 4 ezüst és 1 bronz minősítéssel zártak. A következő kihívás a német és az amerikai minősítő lövészet volt. Az állomány ezen is kiválóan szerepelt.

MH LMCS 7. váltás

VÉGET ÉRT A MALI MISSZIÓ

Hazatért Maliból az a hat magyar katonára, akik az elmúlt közel hat hónap során a nyugat-afrikai ország hadserege számára képeztek ki mesterlövészeket. Az MH 5. Bocskai István Lövészdandár mentoresoportja az Európai Unió francia vezetésű kiképzőmissziójának keretében a fővárostól, Bamakótól 60 kilométerre, északkeletre fekvő táborban tevékenykedett, s külszolgálatuk alatt összesen huszonegy (századonként kilenc) mesterlövészt készítettek fel. Búcsúztatásuk alkalmával a misszió francia parancsnoka elismerően szólt munkájukról, egyben sajnálatát fejezte ki, hogy a mesterlövészek kiképzését nem magyar csapat folytatja.

Honvedelem.hu; fotó: bocskaidandar.hu

Koszovóban, a MH KFOR Kontingens kilencedik váltásánál járt prof. dr. Grósz Andor orvos dandártábornok. A Magyar Honvédség egészségügyi főnökét és kíséretét Kovács Attila alezredes, parancsnok és dr. Lengyel Attila ezredes, a kontingens orvosa fogadta. A vendégek megtekintették a közös portugál-magyar KFOR harcászati tartalék zászlóalj által használt eszközöket, fegyvereket, majd tájékoztatást kaptak a művelési terület, illetve az egészségügyi ellátás aktuális helyzetéről. Grósz tábornok megtekintette a Slim Lines tábor egészségügyi központját is, ahol az állomány beszámolt a napi feladatokról és a portugál egészségügyi személyzettel folytatott együttműködéséről.

Kép és szöveg: Papp Béla főhadnagy

TÁBORNOKI LÁTOGATÁS

SHAPE FEST

A belgiumi Monsban, a Szövetséges Európai Erők Legfelsőbb Parancsnokságán (SHAPE) idén is megrendezték a nagy népszerűségnek örvendő SHAPE Fest-et; e rendezvény keretében a részt vevő nemzetek kultúrájukat, gasztronómiájukat mutatják be, ezzel is hangsúlyozva az észak-atlanti szövetség sokszínűségét. Mint minden évben, a magyar közösség ezúttal is gulyáslevest főzött, amelynek immár óriási rajongótáborra van Monsban. Édességekért kiűrtös kalácsot sütöttek, fáradozásuk sikerét pedig a fogyni nem akaró srác mutatta, illetve az, hogy a nap folyamán többször kellett alapanyagot vásárolni. A fesztivál végéig közel háromszáz kiűrtös kalács készült, s ezek természetesen az utolsó darabig el is fogytak.

Kép és szöveg: Skrinjár Eszter

Előttem az utódom

RENDELLEK MINDENNEK, NO MEG A LETÁRÍV – KONSTATÁLOM –, MIKÖZBEN KISSÉ MEGHÖKKENVE HALLGATOM GIBER TAMÁS ŐRMESTERT, A BOSCO NÉVRE HALLGATÓ ROBBANÓANYAG-KERESŐ KUTYA VEZETŐJÉT, AKIT ABBÓL AZ APROPÓBÓL KERESTÜNK MEG KÉT ESZTENDŐ UTÁN ÚJRA, HOGY TUDOMÁSUNKRA JUTOTT: BOSCO A JÖVŐ ÉV ELEJÉN NYUGÁLLOMÁNYBA VONUL.

Először találkoztunk idején Bosco – és Giber őrmester – kétszeres afganisztáni veterán volt, azóta viszont még egyszer visszatértek Pol-e Khomriba, de most úgy tűnik, végleg befejeződik nagy kalandozásuk, hiszen a hétéves Bosco kiszolgálta idejét, s már csak a megérdemelt pihenő vár rá. De egyáltalán hogyan kell elképzelni azt, hogy egy kutya nyugállományba vonul? – teszem fel a kérdést, miután az őrmester és Bosco „kiörömködté” magát az újpesti hadikikötőben. (Amúgy szinte hihetetlen a játszadozó páratlan páros látványa: a kölcsönös empátia, a kutya részéről a feltétlen bizalom, és hűség...)

Amikor aztán a játszadozás befejeztével Giber Tamás – roppant komolyan – egzakt választ ad a „kutya-nyugdíjazás” mibenlétére, jön a bevezetőben említett meghökkenés, majd a Sírjak-e vagy nevessek? érzése. Az őrmester szavai-ból ugyanis kiderül, valóban rend a lelke mindennek: a hadsereg minden egyes fegyverét, felszerelését, eszközét be kell sorolni valahová a leltárívben, s azt folyamatosan „nyilván kell tartani”. Nos, valaki évtizedekkel ezelőtt bizonyára nehéz napokat élhetett át, amikor a tűzszerész-kutyát is be kellett sorolnia valahová. Ha voltak is álmatlan éjszakai, végül frappánsan megoldotta a kérdést: a kutya legyen egészségügyi szakanyag. (Tárgyasult-e?) Ennek meg-

HÁROMSZOROS VETERÁN

Hét év jóban rosszban – szavak nélkül is megértették egymást.

felelően a kutya az MH Egészségügyi Központ „hatáskörébe” tartozik a mai napig is, s ennek megfelelően, ha „leamortizálódott” (megöregedett), úgyne-

– kérdem -, hiszen Boscoval csaknem hét esztendő telt el együtt, hogyan lehet átállni másik hullámhosszra. Nehezen is, meg könnyen is – tudom meg.

vezett selejtítési íven kell kérni az MH főállatorvosát, hogy adja áldását a procedúrára. Bosco megkapta, s legutóbbi, a kecskeméti repülőlapon teljesített szolgálata után már csak tényleg a pihenés vár rá. Azt is megtudom, hogy a megöregedett „egészségügyi szakanyagokat” korábbi vezetőik szokták magukhoz venni, s ez így lesz Bosco esetében is.

– És a jövő? – kérdem, mert nehezen tudom elképzelni Giber Tamást kutya nélkül. – Ott porog már a másik kennelemben – mondja, s hamarosan be is mutatja új társát, Rexet, a németjuhászt. A két és fél éves kan szinte kirobban a kennelemből, és legalább akkora hancúrt csap vezetőjével, mint pár perccel korábban Bosco. Közös fotót viszont hiába szeretnénk a két kutyával, mert bajos lenne – az őrmester szerint. „Bosco arisztokratikus, makacs, és falkavezéri ambíciókat dédelget magában” – jellemezte annak idején hű társát, és hamar kiderült, hogy Rex is igazi domináns kan, így aztán két dudás nem fér meg egy csárdában. – Milyen volt a váltás?

– kérdem -, hiszen Boscoval csaknem hét esztendő telt el együtt, hogyan lehet átállni másik hullámhosszra. Nehezen is, meg könnyen is – tudom meg. – kérdem -, hiszen Boscoval csaknem hét esztendő telt el együtt, hogyan lehet átállni másik hullámhosszra. Nehezen is, meg könnyen is – tudom meg. Ami pedig személyes karrierjét illeti: két esztendeje megírtuk róla, hogy befejezte tanulmányait a Pázmány Péter Katolikus Egyetem állam- és jogtudományi karán, s a diplomájához már csak a szakanyaggal bővített német nyelv- vizsga hiányzik. Nos, a missziók miatt napjainkban is erre „gyűr”, illetve készülő leendő új beosztására, az MH 1. Honvéd Tűzszerész- és Hadihajós Ezred robbanóanyag-kereső kutyás művelti századának szakaszparancsnoki beosztására. Ehhez viszont – lévén műszaki beosztás – alakulata támogatásával el kell végeznie egy tíz hónapos OKJ-s kutyakiképző tanfolyamot, mert a rendszer azt betudja műszaki képzésnek, a jogász képzettséget nem. Dejavu érzésem van a beszélgetés végén: azért ez is van olyan, mint a „egészségügyi szakanyag”.

Feltétlen figyelem: Rex csak a „magánéletében” színeskedik.

ŐSZI ÖSSZTŰZ 2013

IDEI LEGNAGYOBB SZABÁSÚ, ŐSZI ÖSSZTŰZ 2013 ELNEVEZÉSŰ GYAKORLATÁT TARTOTTA A MAGYAR HONVÉDSÉG A BAKONYBAN, AMELYEN TÖBB MINT 1 400 KATONA CSAK NEM 200 TECHNIKAI ESZKÖZZEL VETT RÉSZT.

Az összhaderőnemi hadgyakorlatra Veszprém és Várpalota közelében, a hajmáskéri központi gyakorló- és lőtérén, szeptember 30. és október 13. között került sor. Az MH Összhaderőnemi Parancsnokság irányításával aktuális kiképzési feladatokat (az MH 5. Bocskai István Lövészdandár aknavető- és páncéltörő-lövészetet, az MH 25. Klapka György Lövészdandár harcászati kiképzést és gépesített lövészetet, az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj lövészetet, az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis pedig JAS-39EBS HU vadászbombázó repülőgépekkel és az MH 86. Szolnok Helikopterbázis előretolt repülésirányító csoportjának közreműködésével géppágyús levegő-föld éleslövészetet) hajtottak végre a katonák. Az Őszi Össztűz 2013-on részt vettek az MH 93. Petőfi Sándor Vegyvédelmi Zászlóalj

és az MH Bakony Harciképző Központ kijelölt részei is.
– A korábbiaknál nagyobb hangsúlyt szeretnénk helyezni a haderőnemek és

a fegyvernemek közötti együttműködésre – hangsúlyozta Domján László vezérőrnagy, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnoka. – Tovább kell

erősíteni az összhaderőnemiség jegyében tavaly elkezdett folyamatot, így a mostani feladat során az alkalmi harcok kötelező modul elemeinek együttműködésére helyeztük a hangsúlyt.

A gyakorlat fontosságát jelzi, hogy a debreceni 39-es lövészszázalaj tavaszi NATO CREVAL-ellenőrzése, és a győri légvédelmi rakétások Lengyelországban megrendezett augusztusi éleslőgyakorlata mellett a Magyar Honvédség idei legfontosabb és legnagyobb kiképzési rendezvénye. Az Őszi Össztűz több elemből állt, többek között az Összhang 2013 nevű, éleslövészettel egybekötött harcászati gyakorlatból.

– A mostani gyakorlatsorozat előkészítések már egy új tervezési és szervezési irányelvet igyekeztünk megvalósítani: azt vizsgáltuk, hogy a Magyar Honvédség erőforrásait figyelembe véve hogyan lehetne a leghatékonyabban kihasználni nemzetközi tapasztalatainkat országvédelmi képességünk tovább erősítése érdekében – mondta Domján vezérőrnagy, hozzátéve: a most látott éleslövészet sikeres volt, ugyanakkor továbbra is gyakorlásokra kell helyezni a hangsúlyt.

Az éleslövészetet egy harcászati helyzetre építették fel: az ország területére betörő ellenség előretörését kellett lassítani, megállítani, majd a támadást visszaszorgítani. E mozzanat során a katonák D-20-as ágyútarackokkal, 82 milliméteres aknavetővel, Konkursz és Fagot típusú páncéltörő rakétákkal, BTR-80 típusú páncélozott harcjárművek toronyfegyvereivel, valamint gyalogsági fegyverekkel küzdöttek le a nullaponti lőtérén kijelölt célokat.

A tatabányai dandár lövészszázalójára épülő századharcoscsoport harcát a levegőből egy JAS-39EBS HU vadászbombázó repülőgép is segítette. A földi célok elleni fedélzeti géppágyúval végrehajtott támadást a szolnoki előretolt repülésirányító csoport specialistái koordinálták.

– Ilyen méretű gyakorlatot utoljára 2011-ben hajtottak végre a dandár katonái. Tavaly külföldi missziókban vettünk részt, alakulatunk adta Afganisztánban a tartományi újjáépítési csoport utolsó és a Kabul Nemzetközi Repülőtér Őr- és Biztosító Kontingens első váltását. Emellett ott voltunk Koszovóban, a KFOR-ban is – emlékeztetett Benda László ezredes, a tatabányai dandár parancsnokhelyettese. Hozzátette: a mostani éleslövészet-

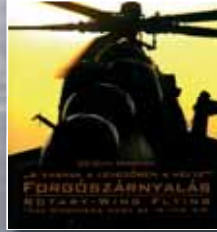
re a katonák kétnapos intenzív harcászati után érkeztek meg. Pihenésre nem nagyon volt idejük, folyamatosan reagálniuk kellett valamilyen váratlan eseményre, az MH Bakony Harciképző Központ ellenőrző századának katonái által eljátszott rosszfűző folyamatosan „borsot törtek” az orruk alá. Ennek ellenére a mostani lövgyakorlatot nagyon jó eredménnyel hajtották végre.

A nagyszabású gyakorlattal Debrecenben nem fejeződtek be az őszi feladatok: az MH 5. Bocskai István Lövészdandár gyakorlóterére kitelepült al egységei a Többnemzeti Szárazföldi Erők (Multinational Land Forces – MLF) kijelölt szlovén és olasz részeivel hajtottak végre közös kiképzést.

Teleszjektív vallomás a helikopterekről

ROTORSZÉL

DÉVENYI VERONIKA FOTORIPORTER ÉS AZ MH 86. SZOLNOK HELIKOPTERBÁZIS TÖBBÉVES KÖZÖS MUNKÁJÁBÓL SZÜLETETT MEG A FORGÓSZÁRNYALÁS CÍMŰ ALBUM.

Hogyan lehet röviden, címszavakkal összefoglalni a harci helikopteres életet? A feladat nem könnyű, hiszen a rendszerbe állás óta, az elmúlt 35 évben annyi minden történt – itthon és külföldön egyaránt. Kezdjük hát. A első és legfontosabb: „A TÍPUS” iránti – sokszor feltétlen – rajongás. Ezredkötelek Magyarországot felett, a Balaton, majd a Tisza melletti otthon, a barátságok. „Jó reggelt, Szentkirály!” Gyakorlatok, kitelepülések, repülőnapok, nyílt napok, bemutatók itthon és külföldön. Csörike, Aranyszarvas, CsöriKettő. A repülésre való felkészülés, szoros és baráti együttműködés a műszaki kollégákkal. Megszámlálhatatlan felszállás, repült órá nappal és éjjel, jó és rossz időben. Karok és kapcsolók tömege, műszerek és lámpák vibrálása. Zöld, sárga és vörös színek kavalkádjai. A hajtóművek bóbolyása, a forgószárny dübörgése. Lőtér. A fegyverzet féltreismerhetetlen hangja. Géppuskaropogás, gépagyú dübörgése, a blokkokból kiszabaduló, nem irányított rakéták sziszegése, az irányított rakéták indulásának csattanása, a bombák tompa dörrenése. A lőtéri repülés-vezető hangja a rádióban, sikeres lövészetet megkoronázó áthúzások. Együttműködés, közös feladatok végrehajtása más alakulatok katonáival. A deszantterben elhelyezett géppuskák kerepelése. Repülőkatasztrófák, a halott bajtársak neve, arca. A mai napig hiányoznak, béke velük. Egy biztos. Bármit is hoz a jövő, sok száz ember életének könyvében aranybetűkkel frott fejezetté vált az elmúlt 35 év...

Tűz. Víz. Vörösiszap. Hó. Újszülött inkubátorban. Szent Péter utóda. Templomtorny. Távvezetékoszlop. Az ország karácsonyfája. Csodálatos Magyarország. A francia Alpok. Adria. Békében és műveleti területen. Szélevény. Kolontár. Bugac. Okucani (Horvátország). Shindand (Afganisztán). Repült órák tízezei. Feladatok. Missziók. Zöld éjszaka. Nyugalom és feszített munka. Ember és technika. Mi a közös ezekben a tómondatokban? Ami köré minden előbb felsorolt szövből kiindulva órákig tartó élménybeszámolókat tudnának tartani a kevés kiválasztott beavatottak? A helikopter. A Mi-8 és a Mi-17 szállítóhelikopter. Egy típuscsalád, amely sokoldalúságával, megbízhatóságával és a helikoptereket kiszolgáló emberrel olyan szövetséget alkot, ami képes szembeszállni akár a természet erőivel is. Kutat és ment. Szállít, megtöltve a gyomrát. Szállít maga alá függesztett eszközöket. Ha kell, tüzet olt vagy víz ellen emel gátat. Ha kell, az éj leple alatt viszi rendelési helyükre a különleges műveleti zászlóalj katonáit. Embereket ment, a pár napos koraszülöttől a majd egy évszázadot megért aggastyánig. Templomtornyot tesz a helyére vagy híd tetejéről emel le építődarut. Tűzel, vagy a lövészek elől menekít ki szorult helyzetben lévőket. Ejtőernyősök ugranak belőle vagy csörlővel ment vízből embereket.

Megtartani, stabilizálni

A FEJLŐDÉS ÉVE

A TARTALÉKOS RENDSZER ELMÚLT EGY ÉVE A FEJLŐDÉSRŐL SZÓLT, MÍG 2014 MÁR A STABILITÁS, A MÉG KOMOLYABB EREDMÉNYEK ELÉRÉSÉNEK ÉVE LEHET.

Hangsúlyozom, hogy az önkéntes tartalékos rendszer még nem tekinthető kész rendszernek: állandóan fejlődik, változik – mondta Vanyur Tibor mérnök ezredes, a Magyar Honvédség Hadkiegészítő és Központi Nyilvántartó Parancsnokság (MH HKNYP) parancsnoka. Ennek fontos állomása volt a 2013-ban hatályba lépett, a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény, illetve a végrehajtási rendeletek megjelenése. Napjainkban már jogszabály rögzíti a békeidős behívások rendszerét. Veszélyhelyzetben hogyan hívunk be tartalékosokat, mennyi időn belül kell bevonulniuk? A behívóparancs mellett ott lesz az úgynevezett bevonulási parancs, ami veszélyhelyzet idején gyorsítja a tartalékosok bevonulását. Rögzítették a szolgálathasználatok rendszerét is, amely szintén igen fontos a rendszer jogszabályi háttérének megteremtése szempontjából.

VIZSGA A GÁTAKON

A paragrafusok mellett legalább olyan fontos eredmény, hogy jelenleg az önkéntes tartalékosok száma eléri az ötezeret, és 2013-ban már több mint 1800 önkéntes tartalékos teljesített tényleges szolgálatot a Magyar Honvédségnél. Ma már elmondható, hogy minden nap dolgoznak tartalékosok a seregben, együtt a hivatásos, szerződéses és a közalkalmazotti állománnyal. A tartalékosok a csapatoknál valós munkát végeznek, valós értéket jelentenek – emelte ki Vanyur ezredes. Mérföldkőnek tekinthető, hogy a Maliban dolgozó MINUSMA-misszióban már külszolgálatot is teljesít egy önkéntes tartalékos.

Az önkéntes tartalékos rendszer első éves bevetése a 2013. évi árvíz volt. A „vizsga” kitűnő alkalom volt arra, hogy a rendszer bizonyítsa, nemcsak a Magyar Honvédség szempontjából, hanem

MAGYAR HONVÉD

a társadalom szempontjából is fontos erőt képvisel. Ebben az időszakban több mint 1400 önkéntes tartalékos teljesített szolgálatot Magyar Honvédségben, közülük több mint hatszáz főt kifejezetten az árvízi feladatok végrehajtására hívtunk be, alig néhány nap alatt. Az előjárók döntése alapján hozzájuk csatlakoztak azok a tartalékosok is, akik éppen ebben az időszakban kiképzésben voltak bent.

Fontos hangsúlyozni, hogy a tartalékosok nem csak a gátakon pakolták a homokzsákokat. Tartalékosok voltak

azok a katonai igazgatási összekötők is, akik a megyei és a helyi védelmi bizottságok munkáját segítették. Ők is komoly megbecsülést szereztek, hiszen egy olyan időszakban segítettek az újjászerveződő honvédelmi igazgatás munkáját, amikor nagyon nagy szükség volt rájuk, illetve tapasztalataikra. Ők voltak az összekötő kapocs a civil igazgatás és a honvédség között.

Arra törekszünk, hogy nyolcezer önkéntes tartalékos legyen a Magyar Honvédségnek, s ezt – Hende Csaba honvédelmi miniszter meghatározása szerint

– 2014 végére kell elérni. Jelenleg már több mint 5000 tartalékosal kötöttünk szerződést. Tavaly még szolgálati járandóságban részesülő volt katonák és rendvédelmi dolgozók jelentkeztek többségében, ma már a fiatalok körében is egyre népszerűbb az önkéntes tartalékos szolgálatvállalás. Ahhoz, hogy a rendszer kevésbé legyen homogén mind korban, mind képzettségben, a fiatal, felsőfokú tanulmányokat folytató hallgatók az ideji fő célcsoportunk. Az MH HKNYP már négy egyetemmel (Kaposvár, Miskolc, Pécs, Szeged) kötött

Orbán Viktor miniszterelnök köszönti meg az önkéntes műveleti tartalékosok munkáját az árvízi védekezésben.

MAGYAR HONVÉD

KETTŐS FELADAT

Egyszerre két területen is komoly feladatokat hozott az MH HKNYP számára az Active Guardian 2013 gyakorlat. Az egyik a saját szervezet gyakoroltatása volt, mely a Feltöltés-gyakorlatoknak köszönhetően sokéves, komoly múltra tekint vissza. Idén viszont a Feltöltés 2013 gyakorlat nem önálló gyakorlatként működött, hanem teljes egészében beépült az Active Guardian 2013 gyakorlatba. A parancsnokság a megelőző védelmi helyzetet, majd a rendkívüli állapot különleges jogrendi időszakát gyakorolta, beleértve az egyik fő feladatunkat, a hadkötelezettség bevezet-

együtműködési megállapodást, emellett több főiskolával (Eötvös József Főiskola, Szolnoki Főiskola), középiskolával (LIA Alapítványi Óvoda és Szakközépiskola), valamint Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzatával is együttműködik. A szorosabbá váló együttműködésnek is köszönhetően ebben az évben is jelentős számú szerződést kötöttünk, de a számokon túl, az önkéntes tartalékos rendszer jelenlegi szakaszában van egy sokkal fontosabb feladat – tette hozzá Vanyur Tibor. A társadalommal kell megismertetni az önkéntes tartalékos rendszert, elfogadtatni, hogy Magyarországnak szüksége van tartalékos katonákra. A társadalom különböző csoportjait érdeklődővé, érdekeltté kell tenni. Fontosak maguk az egyének, de fontosak az iskolák is, hiszen a honvédség maga is egy sokkal szélesebb körű honvédelmi nevelést biztosíthat, ezért a fiatalok irányába történő nyitás útjára lépett.

Fontosak a tartalékosokat alkalmazó vállalkozások, szervezetek is. Jelenleg már több mint 500 munkáltatóval van szerződésünk, akinek a munkavállalója önkéntes tartalékos. Ezek a vállalkozások az együttműködésükkel támogatják az önkéntes tartalékos rendszert.

Az ezredes szerint el kellene jutni oda, hogy a társadalom megbecsüléssel és tisztelettel tekintsen arra az emberre, aki mindennapi élete és munkája mellett önkéntes tartalékos. Jelentsen egyfajta előnyt munkakereséskor, társadalmi pozíció vállalásakor, ha valakinek az önéletrajzában az szerepel: önkéntes tartalékos vagyok, voltam.

A Feltöltés-gyakorlaton 18 éves középiskolások „játszották el” a sorozáson részt vevő hadkötelezettek.

tésével kapcsolatos tevékenységeket is – mondta el Vanyur ezredes. A gyakorlat keretein belül Debrecenben tartottunk egy nagyon sikeres szakmai napot, ahol a Honvéd Vezérkar főnöke és a meghívott vendégek jelenlétében egy sorozási napot hajtottunk végre a debreceni sorozóközpontunkban. Sikerült majdnem száz százalékban hű körülmények között bemutatni a sorozóközpont működését, három sorozóbizottsággal. A sorozóbizottság tagjait részben állandó állományunk, részben tartalékos katonák, részben pedig az önkormányzattól behívott kiegészítők és a területileg illetékes egészségügyi szervek által biztosított sorozóorvosok és pszichológusok adták. Magukat a sorozandókat pedig azok a diákok „játszották el”, akik egyébként elmentek 18 évesek, tehát adott helyzetben valódi hadkötelezettek lesznek, s akiknek valóban kiküldtük a sorozási felhívást. Ők, mint sorozandók, végigmentek ezen a folyamaton, a sorozás összes fázisán.

A másik feladat végrehajtása során – mint a behívásért, a tartalékosok aktivizálásáért felelős szervezet – a gyakorlat időszakára több mint négyszáz tartalékosot hívtunk be. A behívottak – művelti tartalékosok és védelmi tartalékosok – egyrészt a honvédelmi igazgatás működtetését segítették, másrészt pedig a végrehajtói feladatokban vettek részt. A Várpalotán megrendezett nyilvános sajtónapon az önkéntes tartalékos katonák ismét bemutatták, mire képesek.

A STABILITÁS ÉVE

Várakozásaim szerint 2014-ben érhet be annak a kemény munkának a gyümölcse, melyet 2012 második felében kezdtünk el – hangsúlyozta Vanyur ezredes. A nyitás a társadalom felé idén vált igazán intenzívvé, és ennek eredményei, reményeink szerint, már jövőre megmutatkoznak. Nem a 2012–2013-hoz hasonló, dőmpingszerű létszámbővülést várunk, de folyamatos jelentkezésre számítunk.

A jelenlegi kiáramlás az ideai adatok szerint közel 350 fő volt, ez az arány hosszú távon is kezelhető, de ehhez szükség van az új szerződések megkötésére, és főleg a fiatalok hosszú távú megtartására.

Reméljük, hogy sikerül még komolyabb eredményeket elérni a társadalmi beágyazódásban. Működtetni kell, stabilá kell tenni a rendszert, annak minden elemét – emelte ki az ezredes. Ezt segíti az is, hogy az önkéntes tartalékosok többsége most már a katonai szervezetek állományába tartozik, így a szervezetek jobban tudják már tervezni a tartalékosok 2014. évi igénybevételét. Ezért tervszerűbb, stabilabb működésre számít az MH HKNYP parancsnoka.

S persze arra is, hogy folytatódik és tovább erősödik a katonai vezetők támogatása, a tartalékosokkal együtt dolgozó beosztott katonák segítése. A honvédségen belül is el kell fogadni a tartalékos rendszert. A vezető állománynak tudni kell élni a rendszer nyújtotta lehetőségekkel. Fontos kiemelni, hogy nem csak a katonai múlttal rendelkező tartalékosokról lehet itt beszélni, hiszen például Active Guardian 2013. gyakorlaton már feladatokat kaptak a „civilből” lett tartalékosok is, hasonlóan a tavalyi Alapos Bázis gyakorlathoz.

A tapasztalatok szerint, akik ebben az önkéntes tartalékos rendszerben részt vesznek, nagyon fogékonyak és nagyon hamar felkészíthetők bizonyos feladatokra. Erre példa a 2012-ben, Szentendréen alakiképzést kapott első negyvenhárom egyetemista is. Többségük idén nyáron már bent töltötte tényleges szolgálatát a szentendrei MH Altiszti Akadémián, különböző tartalékos beosztásokban. Egy részük kiszolgálói feladatkört látott el, egy másik részük pedig – és véleményem szerint ez egy nagyon fontos üzenet volt az MH Altiszti Akadémia parancsnoka részéről, tette hozzá Vanyur Tibor – a hivatásos katonákkal együtt vett részt a mostani nyári tartalékos-kiképzésen, mint kiképző. Ez komoly szakmai elismerés. A legelhivatottabbak, a tavalyi kiképzésen legjobban szereplők, hetekkel előtte megkezdték a felkészülést a feladatra, s így fontos szerepet vállaltak a katonai előképzés nélküli önkéntes tartalékosok (250 fő) ideai kiképzésében. Szentendréen, idén, közülük közel százhatvanan sajtóíthatták el az alapokat, így részben a tartalékosok képezhettek ki egy újabb tartalékos generációt.

HARCKOCSI-ÉLESLÖVÉS

Minden katona számára az jelenti a kiképzés csúcsát, amikor a kezelésére bízott fegyverrel éleslőgyakorlatot hajthat végre. Természetesen így vannak ezzel a harckocsizók is: a tatai MH 25. Klapka György Lövészdandár 11. harckocsi-zászlóaljának irányzó katonái – háromhetes szakfelkészítésük utolsó etapjában – eljutottak az éleslövészeti feladatok végrehajtásához. Ennek során nemcsak a T-72-es harckocsik 125 milliméter űrméretű ágyújával, hanem az ezzel párhuzamosított PKT-géppuskával is lőttek.

Szűcs László; fotó: Tóth László

ROBBANTÁS!

Évente 200–250 robbantási szakember részére szerveznek kiképzést és szinten tartó képzést az MH Bocskai István Lövészdandár hőmezővászárhelyi laktanyájában; a nemrég zárult – idei harmadik – felkészítésen negyvenhatan vettek

részt. A kéthetes, elméleti és gyakorlati részből összeállt kurzust azoknak a parancsnokoknak szervezték, akik a saját alakulataiknál a robbantási foglalkozások tervezését, szervezését, levezetését és a lövészetek során fel nem robbant kézigranátók megsemmisítését végzik majd, illetve már ilyen munkakörben dolgoznak. Az érintetteknek ugyanis ezt a jogosultságot minden évben meg kell újítaniuk.

Kép és szöveg: Galambos Sándor

ACTIVE GUARDIAN 2013

A közelmúltban ért véget a Magyar Honvédség nagyszabású gyakorlata, az Active Guardian 2013, melynek tervezői a két fiktív állam, Kéksország és Pirosország közötti feszültség kerettörténetét olyan incidensekkel töltötték meg, amelyek a lehető legjobban hasonlítanak a valóságra: a katonáknak egyszerre kell ellátni országvédelmi, katasztrófavédelmi és terrorista-elhárítási feladatokat. A háromhetes gyakorlaton – melyen a szerb fegyveres erők és az Ohioi Nemzeti Gárda is képviseltette magát – védelmi helyzetben tesztelték az MH műveleti vezetési rendszerét. A Magyar Honvédség és a Honvédelmi Minisztérium részéről (148 technikai eszköz mellett) majdnem négyezer fő vett részt.

Kálmánfi Gábor; fotó: Galovitsk Gábor

KÉPEZD A KIKÉPZŐT!

Szentendrén, az MH Altiszi Akadémián tartották azt a kéthetes tanfolyamot, amelynek keretében hat nemzet katonái sajátíthatták el a rögtönzött robbanóeszközök (C-IED – Counter Improvised Explosive Devices) elleni tevékenységet. A kurzus anynyiban különbözött egy hétköznapi felkészítéstől, hogy a 17 fős állomány mindegyik tagja kiképző volt, tehát a foglalkozáson azok a szakemberek vettek részt, akik saját alakulataiknál ugyanezt a témát oktatják majd a későbbiekben. Az elsajátítandó tudásanyagot a NATO illetékesei állították össze azért, hogy a harcászati szintű C-IED elleni tevékenység oktatásában azonos alapokra helyezték azokat a nemzeteket, amelyek műveleti területen is foglalkoznak a merényletek megelőzésével. Emellett a feladatok között szerepelt konvoj biztosítása, valamint gyanúsok vélt területek átvizsgálása is.

Snoj Péter; fotó: Dévényi Veronika

ATTASÉLÁTOGATÁS

Az MH Pápa Bázisrepülőtérre látogattak el a Budapesten akkreditált katonai, légügyi és véderőattasék. A repülőtér történetéről, főbb feladatairól és a folyamatosan bővülő képességekről Vicai Zoltán alezredes, törzsfőnök beszélt a katonadiplomataknak. Bengt Friberg alezredes, a bázison települt Nehéz Légi Szállító Ezred C2-es repülőszázadának svéd parancsnoka, a 12 nemzet katonáiból álló alakulat felépítését és képességeit ismertette. A stratégiai légi szállítási képességgel kapcsolatos információkat Wiek Noldus NATO-programigazgató osztotta meg a vendégekkel; ennek során kitért az irányítási rendszert jellemző költséghatékony megoldásokra, valamint a repülőórák megosztására. A Boeing képviselőjében Mark Plummer a repülőgépgyártó vállalatnak a bázisrepülőtér és az ezred életében betöltött szerepéről szólt.

Kép és szöveg: Konkoly Dávid

TEKERJ A SEREGGEL!

Negyedik alkalommal került sor a „Tekerj a sereggel!” elnevezésű kerékpártúrára: a 300 résztvevő ezúttal Fejér megyében teljesítette a távot. A rendezvényt Székesfehérváron Vargha Tamás, a Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára nyitotta meg, majd az indulók Pákozdra tekertek. A katonai emlékparkba érkezést követően a mezőny kettéoszlott: akik még érezték magukban elég erőt és kitartást, megkerülték a Velencei-tavat. A többiek pedig visszakereszték Székesfehérvárra, ahol pihenés közben kipróbálhatták a HM Zrínyi Kft. által üzemeltetett vadászgép-szimulátort, vagy megtekinthették az MH vitéz Szurmay Sándor Budapesti Helyőrség Dandár díszelő katonáinak látványos alakibemutatóját.

Kép és szöveg: Kálmánfi Gábor

VÉDELMI MINISZTEREK TALÁLKOZÓJA

Október végén rendezték meg a NATO-tagállamok védelmi minisztereinek találkozóját az észak-atlanti szervezet brüsszeli főhadiszállásán. Anders Fogh Rasmussen NATO-főtisztár tájékoztatása szerint a résztvevők – egyebek mellett – tárgyaltak a kibévedelem kérdéséről, s megállapodtak az úgynevezett „kapcsolt erők kezdeményezés” számos eleméről. Ennek célja, hogy a tagállamok a több mint egy évtizedes afganisztáni közös munka végzetével is magas szinten tartsák katonai együttműködési képességüket. A brüsszeli találkozó keretében Chuck Hagel amerikai védelmi miniszter és Hende Csaba honvédelmi miniszter külön kétoldalú egyeztetést is folytatott. Ezt követően elhangzott: Hagel az afganisztáni nemzetközi műveletekhez történt hozzájárulásért, illetve a szíriai vegyi fegyverek megsemmisítéséhez a Vegyifegyver-talalmi Szervezetnek felajánlott tízfős szakembergárdáért is köszönetet mondott Magyarországnak.

Honvedelem.hu; fotó: nato.int

MAGYAR PARANCSNOKSÁG ALATT

A Magyar Honvédség afganisztáni szerepvállalásáról tájékoztatta Hende Csaba honvédelmi miniszter, dr. Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke, illetve Sándor Tamás ezredes, az MH 34. Becsenyi László Különleges Művelési Zászlóalj parancsnoka az Országgyűlés honvédelmi és rendészeti bizottságát. A honvédelmi miniszter elmondta: novembertől új struktúra szerint működnek tovább az ázsiai országban tevékenykedő különleges művelési erők. A hamarosan létrejövő különleges művelési osztagban katonáink mellett amerikaiak, észtek és szlovének is szolgálnak majd magyar parancsnokság alatt, ugyanis amerikai felkérésre hazánk vezető nemzeti szerepet vállalt. Hende Csaba rámutatott: mindez jól mutatja a magyar katonák teljesítményének elismertségét.

Draveczki-Ury Ádám; fotó: Krasznai-Nehrebeczky Mária

FŐHAJTÁS

Az 1956. október 26-i sortűz áldozataira emlékeztek Mosonmagyaróváron. A rendezvényen mondott beszédében Vargha Tamás, a Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára hangsúlyozta: az emberek nem akartak mást, csak eltávolítani az épületekről a vörös csillagot, magasra emelve lobogtatni a nemzeti zászlót, énekelni a Himnuszt, a Szózatot és a Kossuth-nótát; erős érzelmi töltéssel kinyilvánítani nemzeti hovatartozásukat, magyarságukat. Az emlékezők csendes menettel vonultak az Ipartelepen található Gyásztéren, amely szimbolikus temetőként a sortűz áldozatainak állít emléket.

Kép és szöveg: Kovács Zoltán

HATÉKONYABB RENDSZER

A Fejezetek a magyar katonadiplomácia történetéből című szakmai konferencián tartott előadást Siklósi Péter a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen. A Honvédelmi Minisztérium védelempolitikáért és védelmi tervezésért felelős helyettes államtitkára a katonadiplomáciai külképviseleti rendszer átalakításával kapcsolatban elmondta: a folyamat, körültekintő tervezést követően, 2012-ben kezdődött meg, s még napjainkban is tart. A cél a magyar igényekhez, érdekekhez, lehetőségekhez jobban illeszkedő struktúra kialakítása: hazánk-nak olyan költséghatékony katonadiplomáciai külképviseleti rendszert kell működtetnie, amely a legoptimálisabb mértékben képes kiszolgálni szakmai érdekeinket, és képes a várható biztonsági kockázatok maradéktalan előrejelzésére is.

Draveczki-Ury Ádám; fotó: Galovits Gábor

A TEHETSÉGGONDOZÁSÉRT

A 2011-ben újjá indított Kockázatok és Válaszok a Tehetséggondozásban elnevezésű projekt végére került pont a közelmúltban a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen (NKE). A zárórendezvényen összegezték az elmúlt két évben elért eredményeket. A közel 65 millió forintos támogatással futott projekt mintegy ötszáz oktatót, kutatót, valamint több mint négyszáz hallgatót foglalkoztatott. Az egyik cél a doktori képzések színvonalának emelése volt, de a program kiterjedt a hallgatók tudományos diákköri konferenciákon történő részvételének finanszírozására, a szakkollégiumi tevékenységek fejlesztésére, valamint a tehetséggondozásra is. A rendezvényen értékelő beszámoló tartott többek között prof. dr. Padányi József mérnök dandártábornok, az NKE stratégiai és intézményfejlesztési rektorhelyettese, valamint prof. dr. Csikány Tamás, a projekt szakmai vezetője.

Snoj Péter; fotó: Dévényi Veronika

TÁBORFALVAI ÜNNEP

A táborfalvai MH Anyagellátó Raktárbázis Bázisparancsnokság a napokban ünnepelte megalakulásának 60. évfordulóját; az alakulat jogelőd szervezete 1953. december elején kezdte meg működését Örkénytáborban. A legutóbbi változást az idei év hozta a szervezeti életében: június 23-án megszűnt az MH Veszelyesanyag-ellátó Központ, így a bázis állománya – a Kihelyezett Személyi Felszerelés Raktárral együtt – június 24-től az MH Anyagellátó Raktárbázis alárendeltségében végzi logisztikai ellátó tevékenységét. Az ünnepség keretében emlékfát ültettek, majd állománygyűlést következett, ahol Csinga Mihály ezredes, az MH Logisztikai Központ parancsnokhelyettese, illetve Nyitrai Mihály mérnök alezredes, az alakulat parancsnoka mondott beszédet.

Szurok Tünde zászlós

KÉKSISAKOSOK

TIZENKÉT ORSZÁG HUSZONNYOLC TISZTJE VÉGEZTE EL LEGUTÓBB SZOLNOKON AZ MH BÉKETÁMOGATÓ KIKÉPZŐ KÖZPONT 26. NEMZETKÖZI KATONAI MEGFIGYELŐI TANFOLYAMÁT. A KURZUS LEGEREDMÉNYESEBB HALLGATÓJÁNAK JÁRÓ OKLEVELET SUSZTER ATTILA ALEZREDES, AZ MH 86. SZOLNOK HELIKOPTERBÁZIS REPÜLÉSBIZTONSÁGI OSZTÁLYÁNAK VEZETŐJE ÉRDEMELTE KI.

Az első nemzetközi katonai megfigyelői tanfolyamot (International Military Observer Course – IMOC) a volt Művelet Irányító Központ szervezésében, tizenhat évvel ezelőtt tartották Szolnokon, a Tisza-ligeti csapatpihenőben. Az még csak kéthetes volt, de külföldi hallgatók már részt vettek rajta.

A kiképző központot – az egykori MH 1. Könnyű Vegyes Ezred alárendeltjeként – csak három év múlva, 2000. október elsején alakították meg. Feladatuk elsősorban a Magyar Honvédség akkori két kiemelt szerepvállalásában részt vevők – ENSZ Ciprusi Békefenntartó Misszió (UNFICYP), Többnemzeti Erők és Megfigyelők (MFO) – felkészítése

volt. Az IMOC- tanfolyamokat 2001-től tartják a kiképző központban.

– Önálló egység 2004. május 27-én lettünk, jelenlegi feladataink közül a legjelentősebbek az ENSZ, a NATO, az EBESZ és az EU által vezetett katonai és civil missziókba, béketámogató műveletekbe jelentkeznek felkészítése – mutatja a tanfolyamok ütemezésének teremtőjét Drót László alezredest, a központ megbízott parancsnoka. – A legnagyobb nemzeti és nemzetközi érdeklődést az ENSZ békefenntartó műveletek fősztálya által elismert nemzetközi katonai megfigyelői tanfolyamunk iránt tapasztaljuk. A közelmúltban zárult kurzuson például a magyar hallgatók mellett egyiptomi, egyesült királyságbeli, fran-

cia, grúz, jordán, litván, marokkói, nigériai, pakisztáni, szlovák és szlovén tisztek sajátították el a fegyvertelen katonai megfigyelés alapjait. Erre a tanfolyamra hivatásos, szerződéses, aktív és műveleti tartalékos tisztek jelentkezhetnek. A részvétel feltétele minimum főhadnagy rendfokozat, B kategóriás gépjárművezetői engedély és legalább középfokú, C típusú angol, vagy ezzel egyenértékű, tárgyalóképes nyelvismeret. Ez utóbbi azért nagyon fontos, mert ezen a tanfolyamon kizárólag angol nyelven tartják a foglalkozásokat. A követelmények meglétéről vizsgáztatással is meggyőződünk, mert a jelentkezők között volt már olyan is, aki egyetlen szót sem tudott angolul.

A megfigyelői tanfolyamok három hétig tartanak, a képzés tematikája az akkreditáció okán alapvetően az ENSZ követelményrendszerére épül. A felkészítés első harmadában a hallgatók elméleti foglalkozásokon sajátítják el a katonai megfigyelők számára szükséges alapismereteket. Tanulmányozzák – többek között – a békefenntartás ENSZ által kidolgozott alapelveit, a nemzetközi szervezetekkel történő együttműködés lehetőségeit, az emberi jogi irányelveket, a kommunikáció és a járőrözés végrehajtásával kapcsolatos szabályokat, gyakorolják az angol nyelvű rádióforgalmazást, a tárgyalástechnika különböző fogásait, megtanulják a stressz kezelésének alapjait, valamint a helyi lakosokkal és gyermekekkel történő kapcsolattartás szabályait is.

– A második héttől a hallgatóink már különböző szituációs tréningeken vesznek részt, először itt Szolnokon, majd Egerbakta térségében – kapcsolódik a beszélgetésbe Nagy Róbert őrnagy, a kiképző központ megbízott parancsnok-helyettese. – Gyakorlati foglalkozásainkon beállított szituációkkal igyekszünk mindig olyan helyzeteket teremteni, amelyek valós, korábban megtörtént konfliktusokon alapulnak. A foglalkozások szerkezeti felépítését pedig nemzetközi oktatói tapasztalatainkból építettük össze. A leendő ENSZ-megfigyelőket megpróbáljuk minden várható konfliktusra felkészíteni: olyan, mások által már átélt helyzetek megoldását várjuk tőlük, amelyekkel külszolgálatuk során valószínűleg ők is találkozhatnak majd. Ezért a tanfolyamok gyakorlati feladatainak összeállításakor, a missziós tapasztalatok elemzését követően – meghagyva az oktatók szabadságát az esetleges finomítások végrehajtására – arra törekszünk, hogy a már megtörtént eseményeket rendezzük meg újra a hallgatóknak. A járőröknek például a szolnoki repülőmúzeumban fegyverzet-ellenőrzési tevékenységet kell végrehajtaniuk, egy másik helyszínen pedig egy „menekülttábor” körüli konfliktus kezelése a feladat, ahol egy polgári személy kezeben felrobbant egy gránát. Ezzel párhuzamosan egy civil szervezet dolgozója is folyamatosan lekötötte a megfigyelőbázis állományát, aki arról kért alapos tájékoztatást, hogy a körzetben hol vannak aknák és telepített robbanóeszközök. Az akadémikusok helyi sajtóval és a gyakorlatban „idegesítőnek”

beállított újságíróval kombinált média-eseményekkel pedig arra próbáljuk a hallgatók figyelmét felhívni, hogy bármit is tesznek a hadszíntéren, annak azonnali jó és akár rossz következményei is lehetnek.

A járőrök egy illegálisan felállított, fegyveresek által üzemeltetett ellenőrzőpontot is felfedeztek a demilitarizált övezetben, és két balesetnél is intézkedniük kellett. Az egyik esetben egy aknamezőre futott terepjáró két, súlyosan sérült katonai megfigyelőjén segítettek, a másik helyszínen pedig konfliktuskezelés volt a feladat: egy ENSZ-zászló alatt közlekedő gépkocsi elütött három birkát és egy pásztorkutyát – a gazdával és egy korrupt polgármesterrel kellett sikeresen tárgyalni.

A „helyi lakosok” egy lakásvitában is a segítségüket kérték: menekült család akart visszaköltözni otthonába, de az ingatlanban már évek óta egy másik familia lakott. Egy elrabolt megfigyelő kiszabadítása pedig szinte megoldhatatlan problémát jelentett a járőr tagjainak: lakodalomba invitálták őket, ahol kiderült, hogy a „völegény” egy elrabolt ENSZ-katonára, aki a törzsi vezető lányát állítólag megbecsületlenítette, ezért a felbőszült apa azonnali esküvőre akarta kényszeríteni. Egy vidám tömegbe is „belecsöppentek” a járőrök, ahol viszont igencsak gyanús illagú és ízű ételkkel, italokkal traktálták őket. Meg kellett találniuk az arany középutat, hogy ne sértsék meg a helyieket, viszont komolyabb gyomorrontás nélkül „éljék túl” az ünneplést.

Azt, hogy ezek a feladatok valóban megtörtént eseményeket modelleznek, két, a hallgatók felkészítésében évek óta részt vállaló önkéntes művelői tartalékos főtitisz, Szűcs Gábor alezredes és Hüse Csaba őrnagy is megerősítik. Tapasztalataik szerint az illegális ellenőrzőpontokat a helyi törzsi vezetők általában „adószedés” címén szokták kialakítani. A menekülttáborok is sok konfliktus forrásai, például olyan álhírek miatt, hogy az ENSZ fizet a begyűjtött fegyverekért, lőszerkért és robbanóanyagokért. A helyi lakosok ezért összeszedik az aknákat, a gránátokat és megpróbálják azokat „bevéltani” – sok baleset származott ebből. Az ingatlanviták szintén gyako-

riak. Abból erednek, hogy az adott ház tulajdonosa elmenekült a harcok elől, majd a helyzet normalizálódása után vissza akar költözni az otthonába, de azt a helyi hatóság már kiutalta az általa támogatott etnikai csoport tagjainak. A feldühödött apa által fogságban tartott ENSZ-katonára pedig Cipruson került bajba. Egy helybéli lánynak házasságot ígért, teherbe ejtette, majd a misszió letelepítésével hazautazott. A következő, önként vállalt külszolgálatokor viszont a családtagok felismerték, bezárták és válaszul elé állították: esküvő vagy halál. A megfigyelőt helikopterrel kellett kimenteni az „örömszüzők” és a násznap fogságából.

TÁBORI POSTA

HADISÍRGONDOZÁS

NEM ENGEDHETJÜK FELEDÉSBE MERÜLNI AZOKAT, AKIK A HÁBORÚKBAN A LEGDRÁGÁBBAT, AZ ÉLETÜKET ADTÁK A HAZÁÉRT; ÁPOLNUNK KELL EMLÉKÜKET, S TENNÜNKAZÉRT, HOGY A TÁRSADALOM MEGISMERHESSE TÖRTÉNETÜKET, BÜSZKE LEHESSEN RÁJUK. ENNEK SZELLEMEBEN VÉGZI NAP MINT NAP MUNKÁJÁT A HM TÁRSADALMI KAPCSOLATOK ÉS HÁBORÚS KEGYELETI FŐOSZTÁLY, AMELYNEK IDEI EREDMÉNYEIRŐL MARUZS ROLAND ŐRNAGY, OSZTÁLYVEZETŐ BESZÉLT MAGAZINUNKNAK.

Mint ahogy az ismert, a hadisírok védelméről az 1949-es genfi egyezmény, illetve az azt kiegészítő – 1977-ben aláírt – jegyzőkönyv rendelkezik, emellett hazánk kétoldalú szerződéseket is kötött, amelyek részletesen meghatározzák az érintett felek feladatait, jogait, kötelezettségeit. Magyarország 1995–2012 között hét állammal – Németországgal, Oroszor-

szággal, Ukrajnával, Moldáviával, Olaszországgal, Szlovéniával és Romániával – szerződött, ám ez a szám idén összel, egy hét leforgása alatt, további kettővel gyarapodott, miután Hende Csaba honvédelmi miniszter előbb Varsóban a lengyel kulturális miniszterrel, majd Budapesten a bolgár védelmi miniszterrel írt alá hadisírgondozásról szóló kormányegállapodást.

A hódmezővásárhelyi temető második világháborús parcelláját a helyi alakulattal közösen újították fel a hadisírgondozók.

ÁTTÖRÉS UKRAJNÁBAN

A magyar–ukrán hadisírgondozási együttműködésben idén végre bekövetkezett a várva várt áttörés, miután áprilisi, kijevi tárgyalásaik során a felek döntöttek az ukrainai magyar első és második világháborús központi katonai temető és emlékhely létrehozásáról, egyúttal megállapodtak annak helyszínét illetően is. A leendő – várhatóan jövő ősszel megnyíló – 2,5 hektáros sírkertet a beregszászi járásban található 2000 lelkes, zömében magyarok lakta falu, Zápszony határában alakítják ki. Összehasonlításként: az oroszországi Rudkino 19 000 halottat befogadó magyar katonai temetője 3,5 hektáron terül el.

Maruzs Roland őrnagy elmondta: addig is a Potelics településen kialakított német katonai temető magyar parcellájában temetik el az Ukrajnában exhumált magyar katonákat. Legutóbb július 9-én volt ott újratemetés: akkor százötvenhat, a második világháborúban elesett honfitársunkat helyezték végső nyugalomra. E katonák földi maradványait 2012 nyarán találta meg a Német Hadisírgondozó Népi Szövetség Ivano-Frankivszk városában, az egykori német–magyar katonai temetőben.

Az exhumálások idén is folytatódtak. Szeptemberben például Jarencse településen, egy családi ház kertjéből 33 magyar katonára földi maradványai kerültek elő; azonosításuk jelenleg is tart, nagy valószínűséggel mindegyikük személyazonosságára fény derül. Érdekesség, hogy a magyarokkal közös sírban találtak egy szovjet hadifoglyot is. Az amúgy orosz származású katonát beazonosították, sőt a családját is sikerült felkutatni, így most már semmi akadály nincs annak, hogy hamvai hazatérhessenek szülőföldjére.

A magyar hadisírgondozók Fehéroroszországban tizenöt egykori katonai temető állapotát térképezték fel.

Az ukrainai Potelics német katonai temetőjének magyar parcellájában a második világháborúban elesett 156 magyar katonát helyeztek végső nyugalomra.

BIZTATÓ FEJLEMÉNYEK

A keleti szomszédunkkal, Ukrajnával folytatott együttműködést nagyban segíti az 1998-ban aláírt hadisírgondozó megállapodás. Ilyen szerződést Fehéroroszországgal még nem kötöttünk, Maruzs Roland őrnagy mégis biztató fejleményekről számolhatott be a másik volt szovjet tagközösség vonatkozásában is. Még az év elején magyar meghívásra Budapestre érkezett egy delegációjuk, a Haza Védelmézői és a Háborúk Áldozatai Emlékgörzéséért Felelős Főcsoportfőnökségét irányító Viktor Viktorovics Sumszkij ezredes vezetésével. E kapcsolatfelvételt követően a nyár folyamán pedig egy magyar csoport utazott Fehéroroszországba, ahol tizenöt egykori katonai temetőt jártak be a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum által őrzött korabeli kataszterek, vázlatrajzok másolatai alapján. Sok esetben teljes pontossággal sikerült azonosítani a sírhelyeket, például Bresztben, a város egyik nagy központi parkjában.

Ugyanakkor számos olyan helyszín is akadt, ahol a beépíttség miatt már semmi esély sincs az exhumálásra. Bizonysos tehát, hogy a Fehéroroszország területén elesett összes magyar katonára földi maradványai nem kerülnek elő, a nagyságrendileg 3000 halott közül mintegy 800 azonosítására lát esélyt az osztályvezető, aki mindehhez hozzátette: az ország a második világháborúban a Magyar Királyi Honvédség szempontjából nem volt kiemelt jelentőségű hadszíntér. Ott leginkább megszállt erők állomásoztak, veszteségeik tehát nekik voltak, illetve partizántámadások következtek a Don irányába tartó magyar 2. hadseregnek.

Az exhumálásokat a fehérorosz haderő végzi: erre a feladatra – akárcsak Oroszországban – egy komplett alakulatot, az 52. önálló különleges hadszíntérkutató zászlóaljat tartanak fenn, amely

Az Úz-völgyben a főosztály szakmai segítségével állított 300 sírkeresztet egy helyi civil szervezet, az Erdélyi Kutatócsoport.

A főosztály munkatársai oroszországi szemleútjuk során Donyeckben megtekintették a 600 honfitársunk végső nyughelyül szolgáló hadifogoly-temetőt is.

elsősorban a szovjet katonatemetőket és sírokat gondozza, illetve tárja fel. Amennyiben megkeresés érkezik, exhumálnak egykori német–magyar katonai temetkezési helyeken is. A magyar hadisírgondozók például a napokban értesültek arról, hogy egy német katonatemető feltárásakor 25 honfitársunk földi maradványai kerültek elő.

A magyar szakemberek Fehéroroszországhoz hasonlóan Oroszországban is jártak szemleúton: szeptember 16–21. között 14 hadifogoly-temetőt, illetve hadifogoly-émlékművet tekintettek meg a mintegy 3000 kilométeres Moszkva–Krasznodarszk–Moszkva körút alkalmával. Ezek gondozását az ország hadisírgondozó szervezete, a Vojennje Memoriáli végzi, amellyel példaértékű kapcsolatot ápol a ma-

gyar fél. A rudkinoi temetőben szintén a Vojennje Memoriáli állíttatta azt a mintegy 40 gránitablát, amelyekre újabb 2000, a doni harcokban eltűnt magyar katona neve olvasható; ezzel már több mint 50 000 eltűnt nevét örökítették meg.

CIVILEKKEL KARÖLTVÉ

Oroszországban egyébként két magyar központi temető is működik – Boldirjevka, Rudkino –, Romániában viszont még egy sem. A létesítés ügyében ugyanakkor a HM Társadalmi Kapcsolatok és Háborús Kegyeleti Főosztály már megkezdte a tárgyalásokat a román védelmi minisztérium alárendeltségébe tartozó Nemzeti Hőskultusz Hivatalt vezető dr. Marian Popescu ezredessel.

A főosztály emellett szakmai segítséget nyújtott egy helyi civil szervezetnek, az Erdélyi Kutatócsoportnak, amely az Úz-völgyben található (egyébként több mint 1000 halottat befogadó) első világháborús temetőben 300 sírkeresztet állított. E helyszínen az évtizedek során eltűntek, elpusztultak a sírok, s bár az ott elhantoltak nevei nagyrészt ismertek, pontos kataszter hiányában ma már nem lehet tudni, hogy ki hol nyugszik. Éppen ezért az Erdélyi Kutatócsoport fakeresztjeire csak hadisírgondozó-jel

került, nevek nem. A tordai csatában elesettek központi sírkertjét szintén egy civil szervezet, a Tordai Honvéd Hagyományörző Bizottság újította fel – ugyancsak a magyar hadisírgondozók szakmai támogatásával. Hasonló összefogás eredményeként állítottak síremléket Székelyhidason, illetve Gerendkeresztúron a helyi temetőben nyugvó ma-

gyar katonáknak; az utóbbi helyszínen rendbe tették 30 magyar katonára végső nyughelyét is. Egy nevetek tartalmazó emlékhely kialakítása a cél Csíkszeredán, a mikóvári sírkertben, a Kárpát-medence legrégebbi katonatemetőjében, ahová 1763-tól, a székely határőrség felállításától egészen 1918-ig folyamatosan – majd aztán 1940–1944 között is – temettek katonákat. Az Úz-völgyi temetkezési helyhez hasonlóan ugyanis Csíkszeredán sem lehet maradéktalanul rekonstruálni, hogy melyik sír alatt ki nyugszik.

A főosztály 6000 euróval támogatta annak a szamosfalvi emlékműnek a 18 000 euróba került felújítását, amelyet még az 1849. október 18-án, a kolozsvári haditörvényszék rögtönfelő eljárása után kivégzett két magyar honvédtiszt, Tamás András alezredes és Sándor László százados emlékére állítottak a kivégyzést követően. Az immár régi fényében ragyogó műalkotást 2013. október 17-én avatták fel.

A CENTENÁRIUMRA KÉSZÜLVÉ

Katonák földi maradványai persze nemcsak külhoni hadszínterekről kerülnek elő, hanem hazai földből is. A nyáron például nagy nyilvánosságot kapott, amikor a Parlament előtti Kossuth tér átépítési munkálatai közben öt halottra bukkantak. Egyikük német volt; öt a német partnerszervezet azonosította a nála talált „dögcédula” alapján. A négy magyarnál viszont nem volt azonosító jegy, így őket ismeretlenként temették el a budaörsi német–magyar katonai temetőben, tudtuk meg Maruzs Roland őrnagytól, aki elmondta azt is, hogy hazai viszonylatban továbbra is az egységs hadisír-nyilvántartás létrehozása az egyik legfontosabb feladat. Eppen ezért végzett adatgyűjtést a HM Társadalmi Kapcsolatok és Háborús Kegeleti Főosztály: az általuk kidolgozott kérdőív a Belügyminisztérium informatikai rendszerén keresztül jutott el minden önkormányzathoz, amelyektől adatokat, illetve fotókat kértek a magyar és külföldi hadisírokról, továbbá a hősi emlékművekről. Az osztályvezető rámutatott: a kérdőívek feldolgozása után a magyar szakembereknek jóval pontosabb képük lesz arról, hogy hazánkban mennyi hadisír és hősi emlékmű található, s azok milyen állapotban vannak.

Az első világháború kitérésének 100. évfordulója alkalmából rendezendő megemlékezés-sorozatra szintén megkezdődtek az előkészületek. Ezzel összefüggésben a HM Társadalmi Kapcsol-

atok és Háborús Kegeleti Főosztály négy fontosabb célt jelölt meg. Szeretnének kialakítani egy központi emlékhelyet, amely méltó módon állít emléket az elesetteknek. Fontos feladat az első világháborús magyar katonai veszteségeket összegző adatbázis létrehozása is, ami a centenáriumi végére, 2018-ra készülhet el. A hadisírgondozók összesen 118 belöldi és külföldi katonai temető felújítását tervezik. Ez azonban jóval túlmutat 2018-on: a centenáriumi megemlékezések végére nem lehet végezni a munkával, a cél inkább az, hogy addig minél több temetkezési helyet tegyenek rendbe. A főosztály negyedik fontos feladata, hogy emléket állítsanak a Rákoskeresztúri új köztemetőn belül az első világháború alatt kialakított, de az 1950-es években felszámolt Hősök temetőjének, illetve az egykor oda temetett katonáknak.

A VIRTUÁLIS TÉRBE

Mindezek mellett a HM Társadalmi Kapcsolatok és Háborús Kegeleti Főosztály folyamatosan bővíti a hadisír.hu adatbázisát is, amely immár mintegy 75 000, a második világháborúban elesett magyar katoná adatait és eltemetési helyét tartalmazza. Az internetes oldal egyébként 2011. december 8-án kezdte meg működését, s cikkünk megjelenéséig 130 000 látogatója volt. Az elmúlt időszak legfontosabb fejlesztéseként a honlapon ma már megtekinthetők az önkormányzatok által a hadisírokról, hősi emlékművekről küldött fényképek, a közeljövőben pedig feltöltik az első világháború magyar veszteségadatainak már elkészült részét, de terveik között szerepel egy második világháborús szovjet hadifogoly-adatbázis létrehozása is, jegezte meg az osztályvezető, akinek a közelmúltban jelent meg Középkereszt, tisztikereszt, lovagkereszt című könyve. Ennek lapjain a második világháborúban a Magyar Érdemrend valamely fokozatában posztumusz részesült 874 katoná életútja elevenedik meg.

Maruzs Roland őrnagy ezzel kapcsolatban rámutatott: a főosztály nem titkolt célja, hogy emléket állítsanak azoknak a hősi halottaknak, akiknek nevéhez valamilyen különleges fegyvertény vagy megörökítésre méltó hőstett fűződik. Ilyen volt például vitéz Bertalan Árpád őrnagy is; a magyar katonai ejtőernyőzés alapjait lerakó tiszt újratemetése 2013. április 12-én, halálának 72. évfordulóján volt, s Barankay József rohamtüzér százados mellett talált végső és méltó nyughelyre a Fiumei úti sírkert 52. parcellájában. A szándékok szerint e parcellába csak azok kerülnének, akik a legmagasabb katonai kitüntetés valamelyikét (Arany Vitézségi Ermet vagy Mária Terézia Katonai Rendet) kaptak. A következő ilyen személy Ágner Gyula főhadnagy lehet; ő 1944. április 27-én esett el a mai Ukrajna területén. Sírjának helyéről pontos információkkal rendelkeznek a magyar szakemberek, így jó esélye van annak, hogy földi maradványait is megtalálják.

Feith László

Vitéz Bertalan Árpád őrnagy újratemetése 2013. április 12-én, halálának 72. évfordulóján, a Fiumei úti sírkert 52. parcellájában.

AZ EMBERI AGY KÖNNYEN „BECSAPHATÓ”. ERRE IS ÉPÍT TÖBBEK KÖZT AZ EGÉSZSÉGÜGYI ALTISZTEK ÉS A MISSZIÓKBA INDULÓK KIKÉPZÉSE: MŰSEBEKEN, REALISZTIKUS KÖRÜLMÉNYEK KÖZT GYAKOROLJÁK AZ ÉLETMENTÉST. A KATONÁK A KÜLSŐ INGEREK HATÁSÁRA PERCEK ALATT ELFELEJTIK, HOGY MINDEZ CSAK IMITÁCIÓ, AZ AGYUK EGY VALÓS HELYZETNEK MEGFELELŐ CSELEKEDETRE AD UTASÍTÁST.

A szimulátor szó hallatán a legtöbb embernek a pilóták felkészítését segítő berendezés jut először az eszébe, az a nélkülözhetetlen kiképzési eszköz, amelynek használatával rengeteg költséget meg lehet takarítani.

– Az oktatásban valóban meghatározó tényező a pénz, de sokkal fontosabb az, hogy olyan feladatok begyakorlására is legyen lehetőség, amelyeket egyébként valós körülmények közt nagyon veszélyes lenne végrehajtani – mondja Hornyik József alezredes, az MH Egészségügyi Központ Repülőorvosi, Alkalmasságvizsgáló és Gyógyító Intézet psi-

chológiai osztályának vezetője. – A legszemléletesebb példa erre talán a paksi atomerőmű, amelyben hihetetlenül profi szimulációs rendszert építettek ki. Az éles reaktort ugyanis nem lehet leállítani csak azért, hogy a kezdő mérnökök gyakorolhassák az újraindítást. Hasonló megfontolásból használják az egészségügyi katonák képzésénél a szimulált sérüléseket is. Ezek kiváló köztes megoldást jelentenek: csak tankönyvből lehetetlenül megtanulni az életmentést. A szimuláció során viszont egy-egy feladat végrehajtását akár többször is megismételhetjük, és van idő az elkö-

vetett hibák okainak aprólékos elemzésére is.

A valós körülményekhez hasonlító, realisztikus kiképzés eredményessége egyébként annak köszönhető, hogy az ember agy pár perc alatt „elfelejti”, adott esetben csak gyakorlásról van szó. Legegyen az bármennyire is egyszerűnek tűnő szimuláció, a külső ingerek alapján az agyunk úgy „rakja össze a képet”, mint ha a megoldásra váró probléma valóban létezne. A katonák lövéseket, robbanásokat hallanak, a „sebesült” bajtársak pedig jajgatnak. Ezek a körülmények komoly stresszhelyzetet jelentenek an-

A katonai szolgálatra jelentkezőknek a képességvizsgálaton is meg kell felelniük.

nak ellenére, hogy a végrehajtók pontosan tudják, az alájátszók vaktölténnyel lőnek, a robbanás hangja nem igazi gránáttól származik, a sebek pedig műanyagból készültek.

– A külső jelzőingerek a szakmai feladatra koncentrációra nagyon gyorsan háttérbe szorulnak – folytatja a pszichológus. – A katonában tudatosan egy egészségügyi probléma, amit neki meg kell oldania. Meglát például egy felszakadt mellkasi imitációt, nem gyakorlásra gondol, hanem arra, hogy ez a sérülés légmellet okozhat, aminek következtében a bajtárs meghalhat. Ilyenkor az agy azonnali cselekedetre ösztönöz, „elfelejti” tehát, hogy mindez csak imitáció. A „felejtést” ráadásul meggyorsítja a komoly téttel járó vizsgahelyzet tudata. Szakemberek figyelik és értékelik a tevékenységüket, a felkészültségüket. Ilyen körülmények között az embert belső megfelelési kényszer is ösztönzi, és a nagyon is valósnak tűnő helyzetben az elvárások szintjén akarja teljesíteni a rábízott feladatot. Erre koncentrálni, az agra pedig egyre kevesebb „figyelmet fordít” arra, hogy a sebek nem valódiak, az „ellenséggel” pedig pár óra múlva együtt fognak ebédelni. Ráadásul a tudatalattijában a sikertelenség, a hibás döntések következménye is ott motoszkál. Tart a parancsnoki feddéstől, a bajtársak bizalmának el-

vesztésétől, akik jogosan gondolhatják, hogy arra a katonára éles helyzetben egyáltalán nem lehet számítani, aki a feladatát már a gyakorlótéren sem tudja végrehajtani.

Mindezek figyelembe vételével könnyen belátható: a kiképzésnek mennyire fontos elemei ezek a szimulációs gyakorlatok. Aztán jön az újabb és újabb gyakorlás. A feladat végrehajtását készségi szintre kell emelni, hogy adott körülmények közt automatikusan, „gondolkodás nélkül”, magas szakértelem birtokában legyen képes a katona a tőle elvárható cselekvésre.

– Az ember nagyon bonyolult „szerkezet”. Az elméleti tudás, a felületes gyakorlati ismeret éles helyzetben általában használhatatlan. Valószínűleg mindenkinek van olyan ismerőse, aki elvégezte ugyan a jogosítvány megszerzéséhez kötelezően előírt elsősegélynyújtó tanfolyamot, de ha az országúton látna egy vérző orrú sofőrt, akkor azonnal elájulna – szemlélteti a szimulációs foglalkozások fontosságát Hornyik alezredez. – Az átlagos életvitelű emberek többnyire akkor látnak először vért, akkor hallják először a szenvedő emberek jajgatását, amikor véletlenül egy baleset helyszínére „csöppennek”, s legtöbbször képtelen is megfelelően kezelni a kialakult a helyzetet. Ilyenkor szokott bekövetkezni az abszolút sokkos álla-

pot, a teljes leblokkolás. Egyébként a mentést végzők szempontjából az ilyen szemtanúk a legjobbak, mert ők legalább nem csinálnak semmit, nem zavarják a sérültek ellátását. A stressz következtében azonban olyan reakciók is kialakulhatnak, amelyek kívülről nézve a „segítőkészség” látszatát kelti. Úgy tűnik, az illető igyekszik a lehető leghasznosabban részt venni a tragédia következményeinek felszámolásában: ide-oda rohrog, intézkedik, tereli a forgalmat, segíteni akar a sérültek ellátásában. A szakemberek viszont azonnal észreveszik rajta, hogy „nincs ott” a helyszínen, képtelen felfogni a történeteket. A látvány, a terhelés következtében ugyanis „visszacszúzott” egy korábbi tudatállapotba és ennek a szintjén cselekszik. Az ilyen embereket azonnal el kell távolítani a helyszínről.

Az egészségügyi katonákkal, a misztiókba indulókkal szemben viszont alapkövetelmény, hogy legyenek képesek feladatuk végrehajtására, sebesült bajtársaik megmentésére éles helyzetben, harctéri körülmények közt, akár a saját életük kockázatásával is.

– Gyorsan, pontosan és szakszerűen kell kezelniük a legváratlanabb helyzeteket is. Műveleti területen minden elvesztegetett perc emberi életet ke-

Hornyik alezredez a PRT-4 pszichológusaként Afganisztánban.

rülhet. A katonáknak automatikusan, „zsigerből” kell cselekedniük, ilyen szintű készséget azonban csak rengeteg gyakorlással lehet elsajátítani – teszi hozzá saját tapasztalatai alapján Hornyik alezredez, aki korábban fél évet Irakban, fél évet pedig Afganisz-

tánban szolgált zászlóalj-pszichológusként. – Nézzünk egy olyan esetet, amelynek én is részese voltam: támadás érte a konvojunkat. Minden katona azonnal tudta, hogy ilyenkor mi a feladata, kinek milyen pozíciót kell felvennie. Védtek társaikat és önmagukat. Aztán

a történet leglényesebb része: a megtámadott konvoj tagjainak és az életmentő katonáknak ez volt az első bevetésük, amikor egy valódi támadásra kellett reagálniuk. Mégis mindenki pontosan tudta a dolgát – erről szól a gyakorlás, a szimuláció.

hirtelen a „semmiből” megjelent az egészségügyi team, a felcserek azonban látszólag teljesen értelmetlenül cselekedtek: odafigyelés nélkül ledobálták magukról a felszereléseiket és elhajították a táskáikat. Ez a „fejtlenység” azonban egy hosszas begyakorlás eredményeként kialakított automatikus tevékenység volt. A külső szemlélő számára hanyagul ledobott táskák ugyanis pont arra a helyre estek, ahova esniük kellett, azok megfelelő ütemben nyíltak, odafordulás nélkül, „vakon” meg lehetett találni bennük a szükségeses eszközöket. Minden a helyén volt, az egészségügyieknek csak a sebesültekre kellett koncentrálniuk. S most jön

MAJD NEM FEGYVER

JAPÁNBAN SZÜLETETT JÁTÉKKÉNT AZ 1960-AS, '70-ES ÉVEKBEN, MAJD CIVIL SPORTMOZGALOMMÁ VÁLT; 2000 KÖRÜL LELKES CIVILEK MEGHONOSÍTOTTÁK HAZÁNKBAN IS. NAPJAINKBAN PEDIG MÁR KATONÁK VIZSGÁLIJÁK, HOGY MIKÉNT ALKALMAZHATÓ A HARCÁSZATI ÉS A LŐKIKÉPZÉSBEN AZ AIRSOFT.

Magam először a debreceni Bocskai-lövészdandár parancsnok-helyettese, dr. Lippai Péter ezredes szobájában találkoztam „testközelben” az airsofttal, mint fogalommal és fegyverrel egyaránt. A szoba falán ugyanis impozáns fegyvergyűjtemény található, amelyekről az ezredes megjegyezte: egy részük hatástalanított fegyver, némelyik replika, a többi pedig airsoft-fegyver, amelyekkel ő maga is rendszeresen „játszik”. Későbbi szavaiból aztán kiderült, hogy korántsem csupán játékról beszélhetünk.

A fegyverek bemutatásával kezdi bevezetésemet az airsoft világába. A kezdetekben a fegyverek műanyagból készültek, egylövetűek és rugós rendszerűek voltak, hat milliméter átmérőjű műanyag lövedéket lőttek ki. A mai fegyverek már teljesen élhetőek, fémből készülnek és háromféle rendszerint

működnek. Az elektromos gyorstüzelő (AEG) lőtávolsága 50 méter, az úgynevezett spring-fegyverek 60-70 méterig veszélyesek az „ellenségre”, míg a gázos rendszerűek (például a pisztolyok) 25-50 méterig hatásosak. Szinte a világ összes fegyverének megtalálhatjuk az airsoft változatát az orosz AK-47-estől az amerikai M4-esig, és a valóságúságról csak annyit: van olyan ország, ahol párhuzamos gyártósoron készülnek az „éles”, és az airsoft fegyverek, s számtalan alkatrészük csereszabatos is. Nem véletlen tehát, hogy sok országban a csőszájfék sárgára festésével jelezik: nem valódi a fegyver, és egyetlen országban sem szabad láthatóan hordani azokat. Nem egy fegyveren – így Lippai ezredes néhány „játékszerén” is – optikai és éjszakai irányzék is található, sőt vannak airsoft kézigránatok is. A játék, a „harc” során kötelező a védőfel-

Dr. Lippai Péter ezredes

szerelés, a védőszemüveg, és a légýrszekeret védő eszközök, miután a hatmilliméteres műanyag lövedék igencsak fájdalmas találatokat tud okozni ezek nélkül.

De mire is használják ezeket a fegyvereket lelkes alkalmazói? Természetesen harcra, egyfajta taktikai játékra, a paintballhoz hasonlóan. Csak-hogy amíg a paintball fegyverek inkább csak fegyverimitációk, addig az airsoft fegyverek teljesen valóságűek, s ez alkalmazásukban, a játék felépítésében is meghatározó jelentőségű. Általában két csapat küzd egymás ellen, s nem csak úgy vaktában lövöldözve, de erről majd később szólnunk részletesen. Fontos körülmény, hogy a „harc” mindig csak jól elkülöníthető, megjelölt és engedélyezett területen folyhat, nehogy egy véletlenül „betévedő civil” megsebesüljön.

No de egy, a harcászatot hivatásból űző, irányító, hadműveleti területeket is megjáró dandárparancsnok-helyettes miként kerül a civil „játszadózók” közé, mi inspirálja arra, hogy szabadidejében is „katonásdit” játsszon?

– Ezer és egy dolog – mondja Lippai ezredes – többek között például az, hogy ez egyáltalán nem csupán játék. Magam már évek óta olyan beosztásokban szolgállok, amelyek nem követelik meg (teszik lehetővé), hogy végrehajtóként gyakorolhassam a „szakmát”. Idővel megkoptak az ismeretek, és pedig nem tesz jól egy parancsnoknak sem, ha olyan dolgokat követel meg a katonáitól, amit ő maga nem tud jobban végrehajtani.

További szavaiból aztán fokozatosan elkezd derengeni nekem is, hogy ha játéknak nevezzük az airsoftot, akkor az több szempontból is „véresen komoly” játék. Ma már ugyanis – mint már említettük – nem vaktában lövöldöznek egymásra a résztvevők, hanem komoly szituációkra építik fel a játékot, ami lehet találkozóharc, épület harcászati, tűzszabadítás stb. Ez viszont már a kisebb létszámú (pl. két, harmincfős csapat) esetében is vezetést, különböző vezetési szinteket követel. Persze vannak olyan országok, ahol igazából nagyban „játsszanak” – hallgatom elhűlve, amikor Lippai ezredes arról mesél, hogy például Csehországban ez már szinte iparág: legutóbb például csaknem háromezer (!) fővel tartottak egyhetes hadijátékot. Ahol már volt hadosztályparancsnok-

M4 gépkarabély

AK-74 gépkarabély

M4 CQB gépkarabély

A látszat csal: ez is airsoft-akció.

ság, illetve alsóbb vezetési szinten dolgozó törzsek: éjjel-nappal folyt a harc, és pénztárcája teherbírásiának függvényében bárki lehetett deszantos, akit helikopterből raktak ki, de volt vízi átkelés, és még folytathatnák a sort. Nálunk persze még nem ez a jellemző, de azért itthon is volt már százas nagyságrendű hadijáték.

Míndezek alapján az airsoft tehát sport, játék, közösségteremtő erő, egyben hatásos gyakorló, felkészítő eszköz, s nem csupán a „katonásdit” szerető civilek számára. – Most kezdjük csak felmérni, hogy milyen sokrétűen alkalmazhatnánk az airsoftot a kiképzésben is – mondja a dandárparancsnok-helyettes, példák sokaságát hozva. Miután a fegyverek teljesen élethűek, gyakoroltatni lehet velük a fegyverkezelést. Kiválóan alkalmasak a lövészség fejlesztésére: például a kétkezes kapáslövés gyakorlására, ráadásul roppant költségha-

tékonyan, hiszen egy airsoft lövedék napjainkban úgy ötven fillérbe kerül. A paintballhoz hasonlóan gyakoroltatni lehet a közeli tűzharcot, az épületharczatot, valamint a speciális békefenntartó-lövészeteket; s az airsoft ebben az esetben már jellemformáló erővé is előlép, lévén, hogy a találatokat itt becsületesen be kell vallani, mert azok nem látszanak, mint a festékpatron.

Nos, többek között ezen indokok miatt is hoztak létre a közelmúltban a Honvédség és Társadalom Baráti Kör keretén belül egy airsoft kísérleti (katonai) munkacsoportot, amely azt vizsgálja, hogy a „játék” miként illeszthető be a

kiképzésbe. Jelenleg mintegy harminc fővel (tiszték, altisztek, legénységi állományú katonák) gyakorolnak minden pénteken, így fejlesztve saját készségeiket, egyben vizsgálva, hogy a kiképzés mely területein, hogyan használhatják fel az airsoft adta lehetőségeket. Lippai

ezredes mondott egy megtörtént és legalábbis számomra elég megdöbbentő eredményt is. Legutóbb egy rajlövészen úgy „kényszerítették rá” a rajparancsnokot, hogy valóban vezesse al egységének tüzeit, hogy kivették fegyveréből a lőszeret. S láss csodát, az egy tűzfegyverrel „karcsúbb” lövésraj

egy csapattal, amelynek tagjait elsőre a különleges műveleti zászlóalj katonáinak néztem: a teljes mesterlövész-felszerelésben, vagy éppen M4-esekkel, éjjellátóval ellátott kevlár sisakban ma-

szítókkal együtt. Mutatja is saját „ruhatárát”, amelyben a málhamellénytől kezdve az elsősegélycsomagig minden megtalálható. Sőt – teszi hozzá –, az airsofthoz vásárolt/használt málhamellényt és egyenruháját hordta Afganisztánban is, a tartományi újjáépítési csoport parancsnokaként. Mint kiderül, minden beszerezhető

jobb lövegeredményt ért el, mintha minden fegyverből tüzeltek volna. Azt is vizsgálják Lippai ezredesék, hogy a Debreceni Gábor Dénes Elektronikai Műszaki Szakközépiskola és Kollégium diákjainak honvédelmi nevelésébe miként tudnák bevonni az airsoftot. (Természetesen csak a tizenhat éven felüli, és szülői engedéllyel rendelkező diákok esetében.)

De térjünk vissza egy picit az „iparág” kérdéshez. Olyannyira komolyan veszik az airsoftosok a „játékot”, hogy fegyverek mellett ruházatuk is teljesen autentikus. (Magam például a legutóbbi szolnoki gulyásfesztiválon találkoztam

sírozókról csak megszólaltuk után derült ki, hogy airsoftosok.) – Ma már nem „szedett-vedett”, esetlegesen összeválogatott/vásárolt egyenruhákban járunk – mondja a parancsnok-helyettes, hiszen alapkövetelmény, hogy a fegyverhez illő legyen a ruházat is. Ki-ki megválasztja magának, hogy magyar, amerikai, orosz vagy éppen angol ruhát hord, természetesen a kiegé-

ithonról és külföldről. No de milyen áron? „Mennyibe fáj” egy airsoft játékosnak, ha valóban „igazinak” akar látszani?

Pénztárcafüggő – mondja Lippai Péter. Aki megteheti, az például több profi minőségű fegyvert is vásárol, az adott feladatokhoz alkalmazkodva, úgy százezer forintért darabonként. Ugyanez vonatkozik felszerelési tárgyakra és a ruházatra is, de annak sem kell „lejjebb adnia”, aki nem tehetős. Használt vagy felújításra váró fegyvereket, eszközöket már nagyságrendekkel olcsóbban is be lehet szerezni. Végezetül – teszi hozzá – az airsoft arra is alkalmas, hogy egyes egyenruhákat, felszerelési tárgyakat egyfajta csapatpróbának vessünk alá, és esetleg javasoljuk rendszeresítésüket.

Az Afganisztánt megjárt airsoft-málhamellény.

20 tonna – négy keréken

NEHÉZFIÚK

AFGANISZTÁNBAN, A FOKOZATOSAN ROMLÓ MŰKÖDÉSI KÖRÜLMÉNYEK HATÁSÁRA A MAGYAR HONVÉDSÉG ALAKULATAI IS PÁNCÉLOZOTT JÁRMŰVEKET HASZNÁLNAK. AZ EGYES GÉPJÁRMŰVEK (FELADATUKNAK MEGFELELŐEN) FEGYVERZETÜKBEN, VÉDETTSÉGÜKBEN ÉS TULAJDONSÁGAIKBAN IS KÜLÖNBÖZNEK.

Ha a kényelmet tekintjük elsődlegesnek, akkor a Toyota Land Cruiser 200-as terepjáró gépkocsikat kell elsőként említeni. A járműveket utólag látták el páncélozással a helyi (hadszintéri) vállalkozások, az előírt követelményeknek megfelelően. A B6-os védelmi szintnek megfelelően, a jármű utastere kapott védelmet, a karosszérián belülre épített páncéllemezekkel és a lövedékálló, speciális üvegekkel védve a benn ülőket a kézifegyverek lövedékeitől. A csomagtartó belsejében kialakított páncéllemez „kuckó” lőrésén keresztül akár fegyvert is lehet használni, hiszen a hátsó csomagterajtó vékony lemeze nem akadály. Az összerékhajtásnak, a nagy teljesítményű motoroknak (a megrendelő igénye szerint soros és V-kialakítású benzines és turbódízel), a megerősített futóműveknek

Télien sokat segített a Humvee jó terepjáró képessége.

Diszkrét védelem: páncélozott Toyota Land Cruiserek menetszlopa.

köszönhetően a járművek igen kedveltek Afganisztán minden tartományában. Egyik előnyük a homokszínű katonai járművekhez képest semlegesebb kinézet: az utcai forgalomba könnyebben simul bele, mint egy géppuskaállványos HMMWV.

Méretben pont a Humvee-k követnek, amelyekből két – az amerikai hadseregtől használt állapotban átvett – típust is alkalmazott és alkalmaz a Magyar Honvédség Afganisztánban. Az idősebb, M1114-es változat már a megnövelt képességű (ECV) alapokra épült az ohíói O’Gara-Hess & Eisenhardt üzemében. Az 1995-től használt M1114-est a szomáliai és iraki tapasztalatok alapján építették meg; az amerikai hadsereg felderítő-, tüzszerész- és katonai rendszeli feladatok ellátására állította hadrendbe. A jármű páncélzata megfogja a 7,62 mm-es acélmagvas lövedéket, a 155 mm-es tüzérségi löszerepezeit és a legfeljebb 5,4 kilogrammos harkocsiakna lökeshullámát.

Az utódot, az M1151-es változatot 2006-tól már a szerzett tapasztalatok alapján fejlesztették ki. Erősebb motor, megerősített lengéscsillapítók és futóművek, utólag felszerelt páncélzat helyett már gyártáskor integrált páncélvé-

delem jellemzi a négyszemélyes M1151-est. Szükség esetén további kevlar pótpáncélzat helyezhető a járműre, a szállítható hasznos terhelés rovására. Az új

ülések és a hárompontos biztonsági övek jobban védtek a katonákat a robbantásokkor alulról érkező lökeshullámoktól. A kényelem mellett a biztonságot is szolgálja a nagyobb teljesítményű légkondicionáló rendszer.

A két jármű – az alacsony, lapos, a Humvee-k sarkaira kitölt kerekének köszönhetően stabil kialakítás mellett – azonban továbbra is rendelkezett egy óriási hátránnyal. Az alapjármű tervezésénél nem volt szempont az improvizált robbanószerkezetek (IED-k) elleni védelem, amely mára már a legnagyobb veszélyforrássá nőtte ki magát. A HMMWV-k hagyományos, lapos kialakítású alsó részel rendelkeznek, amelyek nem képesek oldalra elvezetni a robbanások lökeshullámait. Így robbanáskor a járművekben nagyon gyakoriak voltak a halálos esetek, a súlyos, csonkolásos sérülések. Lépní kellett, így jelentek meg először Irakban, majd Afganisztánban is nagy számban az akna- és robbanásálló járművek. A mérettől és tömegtől függően különböző védelmi szintet képviselő járművek közös jellemzői a nyomáshullámot elvezető V alakú alsó rész, a földtől minél magasabbra helyezett utastér, a többé-kevésbé terepjáró kialakítás, a páncélozott járműtest, valamint az ember által kezelt vagy távirányítású toronygéppuska.

Pluszvédelem, plusztűzerő: Mercedes G280.

Igazi igásló minden feladatra: Navistar MaxxPro páncélozott jármű.

Mazari-i Sharif, MaxxPro borulásszimulátor és a belső kamerák felvétele.

Az ék alakú felségjelzés végül a szintén használtan átadott, amerikai Navistar MaxxPro járművekre került. A International WorkStar 7000 típusú teherautó alvázára épített jármű V alakú alsórésszel rendelkezik, a tesztek során 7 kilogrammos robbanótestet védett ki, s a bent ülők nem sérültek meg. Ezt azóta számos „éles” eset is bizonyította, de hozzá kell tenni: van az a robbanóanyag-mennyiség, mely akár egy harcocsit is megsemmisít. A jármű páncélozott, az alvázra épített, külön utastere komoly védelmet nyújt a

lőfegyverek, rakétahajtású páncéltörő gránátok, aknák és más robbanótestek fenyegetésével szemben. A jármű tetejére egy villanymotorral forgatható, páncélozott, nyitott torony került. A toronylövész géppuskát, nehézgéppuskát vagy gránátvetőt használhat a támadások elhárítására.

A tűzszerészeket őrzi a Cougar vastag páncélzata.

COUGAR-KERINGŐ

Közel 4000 kilométerrel a háta mögött tartja kedvencének a Cougar Nemcsák Zoltán szakaszvezető, az MH 1. Honvéd Tűzszerész- és Hadihajós Ezred gépjárművezetője. Amire kitalálták, azt tökéletesen tudja és elvégzi a feladatot: az alsó, oldalsó robbanást kibírja. A közel 20 tonnás, kéttengelyes gépjárműből egy teherautóhoz képest sokkal kisebb a kiláthatóság, így sokkal „előrébb kell” látni, megjegyezni, mi fog következni. Nagyok a holtterek, a kanyarokban, kereszteződésekben nagyon tudni kell, hogyan mozog a jármű, ismemi kell a fordulókörét. Bal láb a féken, jobb láb a gázon: megfelelő gyakorlattal a 20 tonna úgy fékezhető, mint egy személyautó.

Könnyű vezetni a Cougart, köszönhetően az állítható kormányoszlopnak, az automata váltónak, az erős és nyomatékos motornak.

Hiányzik viszont a MAXXPro pneumatikus működtetésű hátsó rámpája és oldalsó ajtaja: a Cougar 300 kilogrammos páncélajtaja kézzel nyílik és a nem sík terepen vigyázni kell a meglóduló tömeggel. Különlegesség a magyar fejlesztésű vonórúd, mellyel a két Cougar képes egymást vontatni a hadművelési területen. Egyszerű a folyadékszint-ellenőrzés, köszönhetően a szellős motortérnek. A legfontosabb karbantartás, ezek ellenőrzése és utánpótlása mellett, a jármű megfelelő időközönkénti zsírása. A zsírpontokon két képzett személy 3-4 óra alatt képes „végigmenni”. Kiválóan működik a két klíma is (első és hátsó utastér); volt rá példa, hogy Afganisztánban, nyáron a toronylövész kérte, állítsák kisebb fokozatra, mert bizony lefagy a lába...

Az első 1200 járművet még az amerikai tengerészgyalogság rendelte meg 2007. május 31-én, s a jármű – számos továbbfejlesztett változattal – a mai napig hadrendben áll Afganisztánban. A változattól, a pótpáncéltól, a fegyverzettől és a felszereléstől függően 12–14 tonnás jármű mozgatóját egy hathengeres, 8,7 literes MaxxForce 8.7D I-6 turbodízel motor végzi, 275–330 lóerős teljesítménnyel. A járművet eredetileg Irak aránylag jó közúthálózatára tervezték, így a laprugós, merev hidas hátsó futómű Afganisztán rettenetes kátyúi között nem bizonyult jó választásnak.

A 2008-ban bemutatott MaxxPro Plus további külső páncélvédelmet és erősebb motort kapott. A komolyabb továbbfejlesztést már a Dash változat jelentette: az új, független hátsó felfüggesztéssel csökkent a típus ismert borulékonyági hajlama is, emellett a jármű kisebb fordulókörrel rendelkezik.

Az MH 1. Honvéd Tűzszerész- és Hadihajós Ezred állományát itthon egy, Afganisztánban két Cougar kéttengelyes, a HM Currus Zrt.-ben kifejlesztett tűzszerész-feladatoknak megfelelően átépített páncélozott jármű gazdagította. Az amerikai Force Protection (2011. decembere óta General Dynamics Land Systems) gyárában épített járművek kialakítása a klasszikus MRAP-jeleket vonultatja fel: V alakú alsórész, merev, erős alváz, a földtől távol elhelyezett, magas, páncélozott (a 7,62 mm-es acélmagvas lövedékek, a RPG-nek ellenálló) felépítmény. A Caterpillar C-7 I-6 turbodízel motor és az ötfokozatú Allison 3500SP automata váltó dinamikus mozgatója a megpakolva akár 20 tonnás tömegű járművet. A Cougar MRAP elsősorban járőr-, konvoj kísérel-, tűzszerész-, parancsnoki, felderítő- és sebesültmentő feladatokra használatos Irakban és Afganisztánban. A járművet 4x4 és hosszított, háromtengelyes 6x6 kialakítással is gyártják, a megrendelő igényeinek és a feladatnak megfelelően.

A magyar járművekben az utastérben kapott helyet az ANDROS F-6A nehéz tűzszerészrobot tálcája, amelyre szállítás közben biztonságosan lehet rögzíteni a drága, de életmentő robotot. A jármű a tapasztalatok szerint meglepően jó terepjáró képességekkel bír, így biztonságosan mozog az aszfalt- vagy köves utakról letérve is.

RÁKÓCZISTÁK

BÁR A II. RÁKÓCZI FERENC KATONAI KÖZÉPISKOLA MINDÖSSZE ÖT ÉVIG MŰKÖDÖTT, ENNYI IDŐ ALATT IS KINEVELT A MAGYAR HADERŐNEK 25 TÁBORNOKOT ÉS 65 EZREDEST.

Az 1949-ben megkezdődött hadseregfejlesztés nyomán a Honvédelmi Minisztérium a tisztképzés rendszerének radikális átalakításáról határozott: a Kossuth Akadémia bázisán 15 fegyvernemi tiszti iskolát hoztak létre, amelyek azonban csak úgy tudtak az elvárásoknak megfelelni, hogy a képzési időt és a követelményeket egyaránt jelentősen csökkentették. Sztálin halála, illetve a koreai háború befejezése után azonban a nemzetközi politika színterén kedvező változások történtek, így Magyarországnak már nem volt szüksége egy több mint kétszázéves hadseregére. Jól képzett, felkészült tisztekre viszont annál inkább, ezért a Honvédelmi Tanács 1953. június 8-án döntést hozott a II. Rákóczi Ferenc Katonai Középiskola felállításáról.

Az intézmény Esztergomban, a bazilika tőzomszédságában álló Nagyszeminárium épületében kezdte meg működését 1953. szeptember 21-én, 105 elsőéves és 103 másodoséves növendékkel. A felvételi vizsgákra másfél hónappal korábban, augusztus elején került sor. Csak „kitűnő”, „jeles” vagy „jó” tanulmányi eredményt elért diákok jelentkezhetek,

akiknek ráadásul a szigorú egészségi és fizikai alkalmassági követelményeknek is meg kellett felelniük.

A nevelőisztek kiválasztásánál alapvető szempont volt a gimnáziumi érettségi, a tiszti iskolai végzettség, illetve néhány év csapatgyakorlat, ellenben a párttagság – hangozzék ez bármilyen lehetetlenül is – nem volt követelmény, ahogyan a tanárok esetében sem. Az igazgatói posztra civil szakembert neveztek ki, az iskola parancsnoka ugyan-

akkor katona volt. Utóbbi beosztást egyébként a tanintézet öt éves fennállása alatt hárman töltötték be: Kerekes Béla vezérőrnagy, Oláh István alezredes és Otta István vezérőrnagy. Hármójuk közül messze kiemelkedett Oláh István, aki később 11 évig volt vezérkari főnök, majd 1984. december 6. és 1985. december 15. között – kezdetben vezérezredesi, majd hadseregtábornoki rendfokozattal – honvédelmi miniszterként szolgálta a hazát.

A tanterv megfelelt a középiskolák tantervének, kiegészítve az intézmény katonai mivoltából adódó tantárgyakkal. A tanulók elsajátították az alaki mozdulatokat, a tiszteletadás szabályait, megtanulták a katonai alapfogalmakat és fontosabb szabályzatokat, felkészítették őket a hadsereg fegyvernemi iskoláiba, azaz a tisztiiskolákba történő jelentkezésre, emellett katonai szakköröket szerveztek számukra, ahol a különböző fegyvernemek sajátosságaival, jellemzőivel ismerkedhettek meg. Az iskola bentlakásos intézmény volt, a növendékek állami költségen egyenruhát kaptak, teljes ellátásban részesültek, a Magyar Néphadseregben bevezetett szabályzatok szerint éltek mindennapjaikat. A katonai középiskola sikeres elvégzését igazoló érettségi bizonyítvány egyenértékű volt az általános gimnáziumokban szerzett érettségi bizonyítvánnyal.

1954-ben a rákócziak Esztergomból Budapestre, közelebbről Mátyásföldre költöztek, a kimondottan számukra épített új épületkomplexumba. Az 1956-os forradalom napjaiban a végzős évfolyam fegyveres szolgálatot teljesített: őrizték az iskola épületét, illetve különböző fővárosi objektumokat. November 4-én a szovjet csapatok lefegyverezték, majd szélnek eresztették a növendékeket. Az iskola 1957 januárjában, Hűvösvölgyben kezdte meg ismét működését, ám a következő esztendőben a megszüntetéséről döntöttek. Az erről szóló határozatot 1958. február 17-én terjesztette elő az MSZMP KB titkárságának a Hon-

adat az is, hogy a rákócziak közül huszonötön lettek tábornokok, hatvanötön pedig ezredek. Csak néhány név a teljesség igénye nélkül: Borsits László vezérezredes (vezérkari főnök, majd helyettes államtitkár), dr. Deák János vezérezredes (vezérkari főnök, a Magyar Honvédség parancsnoka), dr. Gyuricza Béla vezérezredes (az 5. hadsereg parancsnoka, később a Miniszterelnöki Hivatal politikai államtitkára), Lőrincz Kálmán vezérezredes (a Magyar Honvédség parancsnoka), dr. Szabó Miklós altábornagy (a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem rektora), Szombathegyi Ferenc vezérőrnagy (a honvédelmi miniszter helyettese), Urbán János vezérőrnagy (a Magyar Honvédség repülőfőnöke).

S mit adott a II. Rákóczi Ferenc Katonai Középiskola a növendékeknek?

védelmi Minisztérium Katonai Tanácsa. Az indoklás szerint az iskola nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, nem volt képes a tisztkar gerincét képező utánpótlás biztosítására, s a növendékek nem vonzódtak a csapattiszti pályához.

Mindennek ellentmond az, hogy 1970–1995 között az egykori rákócziak voltak a magyar haderő kulcsszeplői, felső- és középszintű vezetői minden területen. A zömében általuk alkotott tisztkarral lehetett megvalósítani 1968–1985 között a Magyar Néphadsereg minőségi fejlesztését. Később pedig ezzel a szakmailag kiválóan felkészült vezetőgárdával sikerült átsegíteni a hadsereget a rendszerváltozás nehéz évein; megoldották a válságmenedzselést, s leakták egy új haderő alapjait. Beszédés

Lőrincz Kálmán ezt így fogalmazta meg magazinunknak: „Kiváló tanáraink, nevelőtiszteink munkája eredményeként életre szólóan rögzült bennünk a hazaszeretet, a hivatástudat, a bajtársiasság, a becsületre, a bátorságra alapozott felelősség és köteleességtudat. Ez volt a tiszti szellem lényege. Egymás és a közösség tiszteletére neveltek, nyitottságra a sport, a kultúra és a művészetek értékei iránt. Az iskolán tapasztalt érték-hordozó és értékközvetítő oktatás, katonai nevelés életre szóló indítást és alapokat jelentett a hivatásos tiszti szolgálatra.”

(Illusztráció és forrás: Rákócziak, 1953–1958. Megjelent az MH Budapesti Nyugállományúak Klubja Rákóczi Tágozatának gondozásában Budapest, 2013-ban.)

AZ ÉG KATONÁI

KÖRÜLBELÜL NÉGYSZÁZAN VANNAK ŐK, AKIK FŐLEG BECENEVEIKRŐL ISMERIK EGYMÁST. SOK TEKINTETBEN KÜLÖNLEGES KÉPESSÉGEKKEL RENDELKEZNEK, AMELYEK BIRTOKÁBAN EGYKOR ÉS MOST VADÁSZGÉPEKET VEZETHETEK ÉS VEZETHETNEK...

Megszámlálhatatlanul sok repült óra és megannyi feledhetetlen történet – több mint százhusz nyugállományú, illetve aktív vadászpilóta részvételével az MH Balatonkenesei Rekreációs Központban, október elején rendezték meg az I. Magyar Vadászpilóta Találkozót. Rendezték? Pontosabb úgy fogalmaznunk, hogy Kositzky Attila nyugállományú repülő-altábornagy egymaga szervezte meg a találkozót, s rendre úgy is fogott kezét a Balaton partjára érkező vadászpilótákkal, hogy „szervezsz, üdvözöllek az egyszemélyes szervezőbizottság nevében”. Pilótahumor?

– Hazai tapasztalat, hogy ha sokan szerveznek valamit, abból soha nem lesz semmi, vagy megcsúszik az egész rendezvény. Tudtam, magamra viszont számíthatok – mondta megszokott stílusában Kositzky Attila.

bözteti meg a vadászpilótát mondjuk a többi repülőgép-vezetőtől.

– A vadászpilóta az együléses kabinban egy személyben maga a pilóta, a na-

vigátor, a tűzvezető, a fedélzeti mérnök, a rádiós, a bombacélzó, a felderítő. Saját maga csinál meg mindent. Rendkívül embert formáló szakma a miénk: ha va-

MAGYAR HONVÉD

laki hibát követ el, nem tud másra mutogatni. Bármilyen beosztásban is repültem, megtanultam egyszemélyi parancsnokként nagyon gyorsan dönteni. Miután nyugdíjba vonultam, civil cégeknél dolgoztam és megdöbbenne tapasztaltam, amikor a munkaidő lejártakor az adott megbeszélést félbeszakították azzal, hogy majd másnap folytatják. Hát nálunk ez nem működött.

Kositzky Attila később persze „hivatalos” megnyitóbeszédet is tartott.

– A magyar vadászpilóták történelmi korok és hagyományok felett átvéelő, felelősségteljes, embert próbáló és veszélyes szolgálatukkal 75 esztendeje óvják hazánk légtérét. Szeretném, hogy ha ezt az első találkozót ezentúl minden évben újabb és újabb követné, amelyeken erősítenék barátságunkat, befogadnánk az időközben végzett vadászpilótákat, és megemlékeznénk elhunyt bajtársaikról.

Azt persze ne gondoljuk, hogy a vadászpilóta nyugdíjba vonulását követően csak úgy el tud szakadni az égtől, és nap-hosszat csupán a kertjét gondozza. A 71

éves Gál „Guruncs” István nyugállományú repülőezredes, a Magyar Veterán Repülő Szövetségének országos elnöke például 55 éves korában nyugdíjba vonult, s miután a hét utolsó munkanapján elbúcsúzott pápai kollégáitól, a rákövetkező hétfőn már egy civil cégnél kezdett dolgozni, ahol azóta is (!) főpilóta.

– Aki 3700 órát lerepül, azzal sok minden történik az életben, de talán én vagyok a legszerencsésebb ember. Nekem soha semmilyen problémám nem volt, sem a földön, sem pedig a levegőben. Különben a lényeg az, hogy nem szabad abbahagyni a repülést, mert akkor jönnek elő a kisebb-nagyobb bajok... – mondja mosolygva a Guruncs bece-

névre hallgató, ma is aktív pilóta. Aztán hozzáteszi, hogy bizony néhány kollégájának az anyakönyvben szereplő nevét nem is tudja, csak a becenevekre em-

MAGYAR HONVÉD

Akik kétszer születtek: a sikeresen katapultált pilóták csoportképe.

lékszik. Viszont, hogy az övé miként alakult ki, az számára is rejtély... – A világ legszebb szakmáját műveltük. Még elmondhatom, hogy én repültem a magyar légierőben a legtöbb, nagyjából tizenhét típust. Közülük is a Szu-22-es volt a kedvencem, amellyel nagyjából 500 órát repültem. A vadászpilóta számára különben nagyon lényeges a biztos családi háttér is: az ember nem gondolkozhat azon, hogy mi történt vagy fog történni otthon, miközben éppen a gépe felé megy. Nagyon örülök, hogy létrejött ez a találkozó s beszélgethettek egymással a magyar vadászpilóták generációinak tagjai.

– Sok olyan személyiséggel találkozhattam, akik még a fenyőkorban kezdtek a pályafutásukat. Más körülmények között erre nemigen lenne lehetőség. Örülök, hogy hagyományt teremtünk ezzel, és a tervek szerint évenként összejön a hat-hét generációs pilótársadalom. A találkozó korelnöke, vitéz Szent-

A rendezvényen Sáfár Albert dandártábornok, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság légierő haderőnem főnöke felolvasta dr. Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke köszöntőlevelét, melyben többek között az áll, hogy a légierő fegyvernem meghatározó szerepet töltött be hazánk újkori katonatörténetében.

„Keresve sem lehet méltóbb alkalmat találni az első ilyen találkozó megszervezésére, amikor is a magyar katonai repülés a századik, a magyar légierő pedig az 75. születésnapját ünnepli. Találkozójuk olyan hagyományt terem, amely méltán lehet ápolója szakmai és fegyvernemi kultúrájuknak, tovább gazdagítva a Magyar Honvédség értékeit. Önök tették le e meghatározó fegyvernem alapjait és szolgálatukkal hozzájárultak ahhoz, hogy manapság már a legmodernebb vadászgépek óvják hazánk légtérét” – fogalmazott a vezérkari főnök.

ványi „Sminyu” János nyugállományú repülő-alvezredes legendás haditetteit bizonyára a legtöbbben ismerik és ezeken a hasábokon nincs is lehetőségünk kifejteni mindazt, amiről órákon keresztül tudott mesélni a fiatalabbaknak.

– Annak idején minket légi bohócoknak neveztek a többiek. Nem megbántva és nem lenézve senkit, én a mai napig a vadászrepülést érzem az igazi repülésnek. Ekkor tudja igazán uralni az ember a három dimenziót. Jó tíz évvel ezelőtt a fiam elvitt utasszállító géppel Amerikába. Kiderült, hogy a pilóta és a másodpilóta is egykor a tanítványom

volt, így beülhettem a pilótafülkébe. Tártott szájjal figyeltem a mai technika vívmányait. Le a kalappal azok előtt, akik ezeket uralni tudják. De ez a fajta repülés engem már nem vonz.

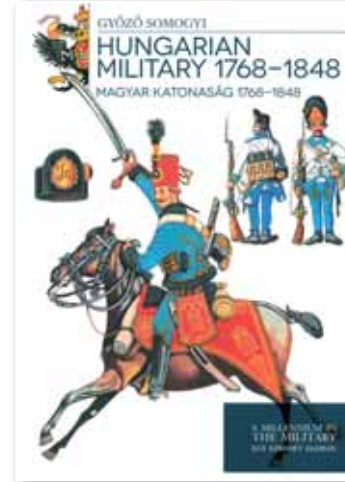
Ugrik Csaba ezredes, az MH 59. Szentgyörgyi Repülőbázis parancsnoka mindehhez hozzátette: „A találkozóra eljött nyugállományú pilóták voltak az elődeink, tőlük tanultunk, épp ezért természetesen, hogy sokan eljöjünk Kecskemétről”. A kötetlen beszélgetéssel záruló találkozó résztvevői egyperces néma felállással emlékeztek meg a már a „végtelen kötelekben” repülő bajtársokról.

EGY EZREDÉV HADI EMLÉKEI

Somogyi Győző Kossuth- és Munkácsy-díjas grafikusművész szenvedélyesen kötődik a magyar hadi történelmi emlékeihez. Mint hagyományörző huszár, a ruhákat, a fegyvereket a gyakorlatban is kipróbálja. Legnagyobb léptékű alkotásaként 100 magyar hadtörténelmi személyiség arcképét festette meg, e munkáját A magyar hősök arckép-

(800–1000), a Magyar Királyság (1000–1800) időszakának keresztény szimbolikáit (e korszak fő zászlómotívumai a vörös-ezüst Árpád-sávok, a vörös alapon zöld hármashalmon álló apostoli kettős kereszt, valamint Szűz Mária, a Magyarok Nagyszszonya), valamint a XVIII. század végét jelenti meg, amikor is az addigi címer vörös-ezüst-zöld színeiből megszületett háromszínű zászlónk, a nemzeti trikolor.

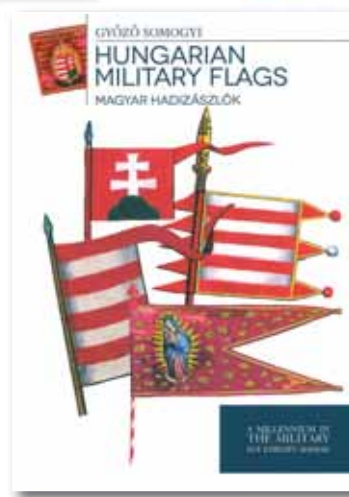
A sorozat második darabja, a Magyar katonaság 1768–1848 című munka a német és magyar részre tagozódott hadsereg magyar egyenruházatát mutatja be. A rajzokon megelevenednek a magyar soryalozzerek, huszárezredek, határőr gyalozzerek uniformisai, a magyar tábornoki díszöltözet és a nemesi testőrség párdubborús huszárezruhái, amelyek a kor legszebb katonai egyenruházatának számítottak.

csarnoka című kiállításokon és könyv alakban ismerhette meg a publikum.

Legújabb vállalkozása a Zrínyi Kiadó gondozásában megjelenő Egy ezredév hadban című könyvsorozat, amelynek első két darabja már eljutott az olvasóhoz. A kötetek a magyar állam katonai kultúráját, fegyverzetét, a huszárök méltán világhírű, jellegzetes hadi viseletét mutatják be hadtörténelmi korszakokként, a művész ikonoszerű, történelmi-népies stílusát hordozó színes, rekonstrukciós rajzainak közvetítésében, angol és magyar nyelven.

Az első, Magyar hadizászlók című kötetben a művész az Attila-nemzetség fő zászlajának turul totemállat-ábrázolásától a fejedelmi Árpád-dinasztia vörös-ezüst sávok jelképig terjedő kétszáz évet

Katonai magazin a közszolgálati adón

CÉLKERESZTBEN

OKTÓBERTŐL – HOSSZÚ SZÜNET UTÁN – ISMÉT LÁTHATUNK A KÖZSZOLGÁLATI TELEVÍZIÓBAN A MAGYAR HONVÉDSÉGGEL FOGLALKOZÓ MAGAZINMŰSORT, AMELY AZ EDDIGIEKTŐL ELTÉRŐEN, MERŐBEN ÚJ FELFOGÁST KÉPVISEL: A HM ZRÍNYI NONPROFIT KFT. ÉS A MAGYAR TELEVÍZIÓ MUNKATÁRSAI EGY FIATALOS, LENDÜLETES, MODERN KÉPI VILÁGÚ MŰSORT KÉSZÍTENEK HÓNAPRÓL HÓNAPRA.

A Katonai Filmstúdió Célkeresztben című magazinműsora a nyári szünetben megújult, s a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alappal kötött együttműködés eredményeként a honvedelem.hu weboldáról „átköltözött” az M1 tévécsatornára. A műsorvezetői feladatokat egy fiatal, ám tapasztalt tévésre bízták. A 36 éves Zakar Ádám 1995-től dolgozik a magyar médiában, ez idő alatt az elektronikus és az írott sajtóban is kipróbálta magát. 2000 óta a Duna Televízió munkatársa; láthatjuk őt a híradóban és különböző magazinműsorokban egyaránt.

– Azonnal ígert mondtam, amikor felkértek erre a feladatra, örömmel csatlakoztam a csapathoz – idézi fel a kezdeteket Zakar Ádám, majd hozzáteszi:

– A különböző témákat civil nézőpontból próbálok megközelíteni, nem akarom megjárni a „katonai szakértőt”, az ugyanis nem lenne hiteles.

Persze a műsor – amelynek októberben volt az első adása – nem csupán a honvédség iránt érdeklődő civileknek szól, hiszen számos információval, érdekességgel szolgál a katonáknak is.

– Úgy gondolom, hogy mindkét csoport számára izgalmas lehet a műsor. Ha vannak jó történetek, s azokat jól dolgozzuk fel, sokak érdeklődését felkeltethetjük, s még a katonáknak is mutathatunk újdonságot. Sőt mutatunk is. Erre jó példa, amit a taitai forgatás során a harcokszíznál szolgáló egyik katonától hallhattunk. Ő elmondta nekünk, hogy az első adás tüzérszerekkel foglalko-

MAGYAR HONVÉD

zó összeállítása azért is volt érdekes számára, mert általa megismerhette e veszélyes szakma kulisszatitkait – jegyzi meg Zakar Ádám, akinek szintén sokat adtak az eddigi forgatási napok. – Nem mindennapi élmény volt látni a katonák hivatásuk iránt érzett elkötelezettségét, lelkesedését, ami, biztos vagyok benne, nem a kameráknak szól – vall erről.

A Célkeresztben című műsort modern képi világ, gyors zenei váltások, rövid

nálnak. Az első adásban egy ilyen eszköz „szemén át”, egészen különleges perspektívából láthattuk azt, ahogy a tüzérszerek előkészítik a megsemmisítéshez a második világháborús robbanószerkezeteket. Az említettek túl, egy „helikopteres kamera”, azaz egy quadcopter is a stáb rendelkezésére áll, amelynek segítségével eddig szinte soha nem látott nézőpontból láthatjuk majd a honvédeket.

Emellett a november 23-án képernyőre kerülő adásban a nézők megismerkedhetnek a T-72-es harckocsival, s az is kiderül, hogy hogyan „tankolják a tankot”. Szintén érdekes összeállítás készült az 54-es kihívása elnevezésű túlélőpróbáról és tájékoztatói versenyről, melynek idén egy nem mindennapi helyszíne is volt, tudtuk meg a műsorvezetőtől. A résztvevők tudniillik végigmentek a Nitrokémia Zrt. balatonfűzfői

2013 NOVEMBER 23.

megszólalások, szokatlan képkivágások jellemzik. Lendületesebbé, fiatalosabbá, izgalmasabbá teszi az is, hogy a műsorvezető feladata nem csupán az összekötő szövegek felmondására korlátozódik: „binnen van” az anyagokban, részt vesz a történetekben, így kalauzálva a nézőt. A riportok elkészítéséhez a legmodernebb hang- és képrögzítő eszközök állnak a stáb rendelkezésére. Például olyan 5D fényképezőgép, amellyel nagyfelbontású, elképesztő részletgazdagságú, HD minőségű mozgóképet is készíthető. A televíziós berkekben mostanság nagyon kedvelt, akár víz alatt is alkalmazható GoPro kamerákat is hasz-

– Terveink szerint egy-egy adásban 3–5 téma kap helyet. Ezeket általában 4–5 forgatási nap alatt rögzítjük, majd részvetés a történetekben, így kalauzálva a nézőt. A riportok elkészítéséhez a legmodernebb hang- és képrögzítő eszközök állnak a stáb rendelkezésére. Például olyan 5D fényképezőgép, amellyel nagyfelbontású, elképesztő részletgazdagságú, HD minőségű mozgóképet is készíthető. A televíziós berkekben mostanság nagyon kedvelt, akár víz alatt is alkalmazható GoPro kamerákat is hasz-

telepe alatt található hatalmas termeken is, ahol egykor erőmű működött. A terület egészen az 1990-es évek elejéig szupertitkos létesítménynek számított, olyannyira, hogy a telexkönyvi nyilvántartásban is csak egy nagy fehér foltként szerepelt. A föld mélyén épített, 1927 és 1972 között működött erőmű rendeltetése pedig az volt, hogy a lőport gyártó Nitrokémiának biztonságosan szolgáljon gőzt és energiát.

Az adásban kerülést követően a műsorok felkerülnek a facebook.com/celkeresztben oldalra, ahol emellett további, a forgatásokon készült videók, fotók is megtekinthetők.

MAGYAR HONVÉD

Az ötlettől a megvalósulásig

SÓLYMOK ÉS MESSEREK

SÓLYMOK ÉS MESSEREK – NÉMET ÉS MAGYAR LÉGIFEGYVERKEZÉS 1918–1945 CÍMMEL SZERVEZETT KÖZÖS KIÁLLÍTÁST A HM HADTÖRTÉNETI INTÉZET ÉS MÚZEUM (HM HIM), VALAMINT A NÉMET SZÖVETSÉGI VÉDERŐ HADTÖRTÉNETI MÚZEUMÁNAK BERLIN-GATOWI REPÜLŐMÚZEUMA. AZ ÖTLETTŐL A MEGVALÓSÍTÁSIG NEM KEVESEBB, MINT KÉT ÉS FÉL ÉV TELT EL, AMI ALATT A FELEKNEK SZÁMOS KÉRDÉSBEN KELLETT KÖZÖS NEVEZŐRE JUTNIUK.

Bár a címe nem ezt sugallja, a „Sólymok és Messerek” tárlat inkább egyfajta történelmi áttekintő, semmint technikatörténeti kiállítás. A magyar vonatkozású részt összeállító Gondos László történetstől, a HM HIM munkatársától megtudtuk: ennek oka, hogy az egyeztetések eredményeként a német repülőmúzeum koncepciója valósult meg.

– Az ötlettel két és fél éve kereste meg a német fél a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeumot. Nem titok, hogy az elképzelések kezdetben igen távol álltak

egymástól. A magunk oldaláról sokkal inkább a technikatörténetre helyeztük volna a hangsúlyt, például különböző gyárak és repülőgép-típusok fejlesztésének bemutatásával. Ezzel szemben partnereink a két ország repülőgépiparának történetét társadalom-, politika- és diplomáciatörténeti környezetbe kívánták beágyazni. Kompromisszumok megkötése árán végül az utóbbi elképzelés valósult meg, elsősorban azért, mert a kiállítás Németországban is látható lesz, s ezzel összefüggésben a Berlin-Gatowi Repülőmúzeum parancsnoka többször is hangsúlyozta: a második világháborúban hiába voltunk szövetségesek, a német emberek nagyon keveset tudnak arról, hogy Magyarország milyen körülmények között, milyen események hatására csatlakozott a tengelyhatalmakhoz – mutat rá Gondos László.

A kiállítás tehát külföldön is látható lesz, így tablókát kellett áldozni olyan témákra, amelyekről a kizárólag magyar közönségnek szánt tárlaton nem feltétlenül kellett volna szólni, vagy legalábbis nem ekkora terjedelemben.

– A majdani németországi látogatókra gondolva nem kerülhettük meg például a trianoni békediktátumot, de be kellett mutatnunk Horthy Miklós kormányzóvá válásának körülményeit is, hiszen ezek egy korszakot határoznak meg történelmünkben. Hatvan tablóban gondolkodhattunk, amely egyenlő arányban oszlott meg a magyar és a német fél között – ez már eleve leszűkítette a lehetőségeket. Szintén fontos szempont volt a kiállítás fizikai korlátja: nagyon sok tételt kellett lehúznunk a műtárgylistáról akkor, amikor kiderült, Németországból érkezik egy komplett repülőgéproncs is, amely hatalmas terü-

letet foglal majd el a kiállítóteréből – jegyzi meg a történész.

Mindkét fél részéről bő egy évvel a megnyitó előtt kapcsolódtak be a munkába a kiállítás anyagának összeállításáért felelős stábok. Ekkor indult az a konstruktív vitasorozat is, amelynek végén határozta a követendő irányvonalról. Mivel nem a technológiatörténeti részre helyeződött a hangsúly, a műtárgyak kiválasztásánál az általános repüléstörténet felé is nyitni kellett; így kerültek a tárlatba kitüntetettek, használati tárgyak, emléktárgyak, egyenruhák.

Miután döntés született a tematikáról, kezdetét vehette a tervezés és a gyakorlati kivitelezés. A németek előbb alaprajzokon tanulmányozhatták a kiállítóteret, majd egy delegációjuk – benne

Stephanie Kroll látványtervezővel – személyesen is megtekintette a leendő helyszínt. Az év elején megszületett az a szövegtervezés is, amely a tablók szöveges részének megírásához kellett. Ezt illetően folyamatosan egyeztettek a felek, akár csak az illusztrációk (fotók, korabeli dokumentumok, tervrajzok stb.) és a műtárgylisták ügyében. Ebben az időszakban nem volt ritka a napi 8–10 levélváltás sem, ami egyébként angolul zajlott. A kiállítást aztán a nyáron berendezték, igaz, ekkor még csak virtuálisan, különöző számítógépes látványterveken „kerültek helyükre” a tablók és a műtárgyak.

A kiállítás valódi berendezése szeptember 23-án vette kezdetét, s október 8-ig tartott, azaz két nappal a megnyitó előtt fejeződött be. A németek adták a tárlat installációs bázisát, például az összeses tablót, illetve az azokba épített ki-

A tárlatot megnyitó Hende Csaba honvédelmi miniszter és Matei Hoffmann, Németország budapesti nagykövete dr. Kovács Vilmos ezredes, a HM HIM parancsnoka kalauzolta végig a terméken.

sebb-nagyobb tárolóhelyeket, úgynevezett showcase-eket. Mindezt egy 24 tonnás kamion hozta a Berlinből Magyarországra, ez a jármű azonban a különböző korlátozások miatt nem hajthatott be a budai várba. Ezért a Budaörsi úti Petőfi lak-tanyában, a HM HIM egyik raktárában kellett lerakodni a komplett kiállítási anyagot, amelyet aztán öt-és tíztonnás teherautóival az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár szállított a múzeumba.

Az első napon, azaz szeptember 23-án a „nagyvasak” kerültek a várba; első körben – két fuvarral – az Me 108-as roncsa, ami egyébként már jóval korábban megérkezett hazánkba, hiszen már az augusztusi kecskeméti repülőnapon, a Gripen-hangárban is megtekinthették az érdeklődők.

– A legkritikusabb mozzanat az volt, amikor az Me 108-ast a szűk ajtónyílásokon, folyosókon keresztül vittük be a kiállítóterbe. Egy ponton ugyanis úgy tűnt, nem járunk sikerrel, a két darab-ból álló törzs hátsó, egyben nagyobb része nem fog beférni. Fél napos meg-feszített munka eredményeként azonban végül helyére került a géproncs, igaz, ennek érdekében időnként a látogatói forgalmat is korlátoznunk kellett. Cse-rébe viszont vendégeinknek rendkívül érdekes látványban lehetett részük: figyelemmel követhették egy tárlat be-rendezésének korántsem egyszerű fo-lyamatát. A törzset 6-8 ember mozgatta, munkájukat egy zsiráfnak nevezett emelőszerkezet, egy hidraulikus kisdaru segítette. A szárnyak mozgatásához pedig már négy ember ereje is ele-

gondóknak bizonyult – avat be a részle-tekbe Gondos László.

Két nap alatt kerültek helyükre a roncsdarabok és a repülőgép-motorok, így Bejczy József százados 1944. nov-ember 4-én lelőtt Me 109 G6/G14 re-

A kiállítás legnagyobb látványosságát, az Me 108-as roncsát már az augusztusi, kecskeméti repülőnap látogatói is megtekinthették.

pülőgépeinek DB 605 típusú erőforrása, a beépített gépgyúval együtt. A kiállít-ás szervezőinek külön gondot okozott, hogy az utóbbi a törvény szerint éles-fegyvernek minősül, mert bár súlyosan megrongálódott, ezért működésképte-len, de nincs hatástalanítva. Szállításáról ennek megfelelően kellett gondoskodni: a Szolnoki Repüléstörténeti Kiállít-ótérről a Budaörsi úti Petőfi lakta-nyába, majd onnan a budai várba katonai rendszerek kísérték.

A „nagyvasak” beállítását után kezdődhetett a tablók, vitrinek összeáll-ítása, berendezése. Ezt a munkát a már említett számítógépes látványtervek se-gítették, melyeken még a műtárgyak tárolókban el-foglalt helyét is megjelölték.

Ez az érdekes, tárgyilagos és a hatásvadász elemektől mentes kiállítás 2014. április 30-ig látogatható a HM Hadtörténeti Intézet és Mú-zeumban. Ezt követően Né-metországba, közelebbről a Berlin-Gatowi Repülőmú-zeumba költözik. Gondos László elmondta: az új hely-színen a kiállítás táblórend-szere és mondanivalója nem fog változni, a nagy műtár-gyak tekintetében viszont le-hetnek, sőt lesznek is válto-zások, hiszen az már most szinte biztosnak tűnik, hogy

a magyar tulajdonban lévő repülőgép-motorok közül legfeljebb egyet szállít-nak ki. Minden egyéb módosítás a né-met fél igényeitől, illetve a Berlinben rendelkezésre álló kiállítótér nagyságá-tól függ.

EGY ÚT, KÉT BARÁT. 33 NAP, 800 KILOMÉTER. AZ EL CAMINO AZ ERŐNLÉT, A KITARTÁS, AZ AKARATERŐ ÉS AZ ELSZÁNTSÁG PRÓBÁJA, A NYITOTTSÁG, AZ ELFOGADÁS ÉS ÖNMAGUNK MEGISMERÉSÉNEK SPIRITUÁLIS KALANDJA.

Szabóné Szabó Andrea alezredes

RácZ Tünde fotóriporter

Szent Jakab útján EL CAMINO

Az úti cél Spanyolország Galicia tartományának fővárosa, a keresztény világ harmadik legnagyobb zarándokhelyének számító katedrális, ahol a hagyományok szerint Szent Jakab apostol földi maradványai találhatóak.

Santiago de Compostelába nem csak egy kiindulópontból lehet eljutni, mi az úgynevezett francia utat tettük meg. Jártunk 1600 méter magasan és vándoroltunk napokig a lélekölő fennsík, a mesétán. Utunkat az El Camino szimbólumává vált sár-

kaptunk zarándokáldást. Megjártuk a poklok poklát lelki és fizikai értelemben is, de önmagunk és egymás megismerésé-nek érzése, a felejthetetlen emlékeink mind eltéphetetlen szá-

ga nyíl és a fésűs kagyló kísér-te. Naponta 20-30 kilométert tettünk meg teljes „menetfel-szerelésben”: bakancs, naptól védő sapka, egy-két liternyi víz és 8-10 kilós hátizsák. Részt vettünk zarándokmiséken, és

lakkal fűznek össze minket.

Mindazoknak, akik hívást és készletet éreznek magukban, nagyon jó utat kívánok! Buen Camino!

BOLDOG BÉKEIDŐK

VILÁGHÁBORÚS SEBHELY, MEMENTÓ, ELCSÚFÍJTJA A VÁRNEGYEDET, JÓ LENNE MÁR RENDBE HOZNI... EFFÉLE VÉLEMÉNYEK SORJÁZTAK HAT ÉVTIZEDEN ÁT AZ EGYKORI HONVÉD FŐPARANCSNOKSÁG DÍSZ TÉRRE NYÍLÓ ÉPÜLETÉRŐL. EGY IDEI MEGÁLLAPODÁS ALAPJÁN AZONBAN MÁR MEGKEZDŐDÖTT A REKONSTRUKCIÓ...

A volt Honvéd Főparancsnokság mellett ugyancsak komplex módon, vagyis a budavári fejlesztésekhez kapcsolódóan újítják meg a Várkert Bazárt is, hogy mindinkább régi fényében ragyogjon e különleges városnegyedünk.

Milyen volt ez a hajdani ragyogás? A korabeli leírások, képek szerint kisugárzott a történelmi Magyarország egészére, a fővárosra, és persze a m. kir. honvédségre a „boldog békeévek” jellemző dinamikusan fejlődés, reménnyel kecsegtető jövőkép. Ennek tükrében kell látnunk, miért, hogyan volt a budai vár déli részének meghatározó eleme a Honvéd Főparancsnokság épülete, amely honvédségünk egyik legszebb időszakában épült a Dísz téren.

Itt a XIX. század első felében – akárcsak a Várnegyed túlsó végén, a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum helyén – egyemeletes kaszárnyaépület állt. Később ezt a Dísz téri – egy evangélikus templommal együtt – elbontották; a templom „átkeült” a Bécsi kapuhoz, a magyar honvédelmi és katonai vezetés központjának lé-

tesítményei pedig a Dísz tér és a Szent György tér közötti területre épültek.

Először a Szent György térre néző Honvédelmi Minisztérium, majd a hozzá hasonlókat az a Dísz tér felé forduló Honvéd Főparancsnokság épületének terveit készítette el a Kallina Mór vezette építész műterem. Az 1879–1882, valamint 1895–1897 között végrehajtott kivitelezés után két nagyszabású, összhangot, tekintélyt sugárzó épület-tömb feszített a déli várrészen. A neoreneszánsz stílusú főparancsnoksági épület négyzetes volt, kilenc-tengelyes homlokzattal, hatalmas korinthoszi oszlopokkal, figurális díszítésű timpanonnal. A grandiózus létesítmény leghangsúlyosabb elemét egy óriási kupola alkotta, amelynek két

oldalán Szász Gyula Háborús és Béke alegorikus szobra állt. Ha állna most is, bizonyára megnövelné a várba látogatók több tízezres seregét...

E pompás épületegyüttest súlyos károk érték Budapest 1945-ös kíméletlen ostromakor. 1949-ben rommá nyilvánították, elbontották az első emelet magasságáig, azután 1950–1998 között emeletenkénti bontások sora pusztította tovább az objektummaradékokat, s végül már csak a golyónyomokkal „díszített”, de masszív, elárvult, bedeszakózt észak felé maradt meg.

Am a főparancsnoksági épület sorsa nem lehetett az enyészeté, folyamatosan közügynek számított az eltelt hat évtized során. A fővárosunk és hazánk egyik legpatinásabb, legszebb terén álló, pontosabban fogvaalkalmazó-málló épület helyreállítása, hasznosítása éppígy foglalkoztatta a nemzeti érzelmű honvédtisztokat, budavári lokálpatriótákat, mint az ide látogatókat. Az épületorvos megmentésére született számtalan vitán, ötleten, terven kívül csak a pályázatok száma volt több, jelesül az 1962-ben, az 1974-ben, az 1992-ben, majd a 2003–2004-ben benyújtottaké, amelyekben színház, koronázási ékszereket be-

mutató múzeum, kultúrközpont, szálloda, gyermekvár, Ország közepe projekt stb. elképzelései szerepeltek.

2004-ben végre „kipattant” az első felölös gondolat: műemlékké nyilvánították az épületszonkát. 2007–2008 során helyreállítási munkálatok is kezdődtek. 2010-ig lényegében a stabilizált romos kép fogadta az érdeklődők tízezreit; az idő közbeni állagmegővást a Várgondnokság végezte, amennyire tudta.

2010 volt a változás éve: a kormányzat részleges rehabilitációról döntött a főparancsnoksági épület még megmaradt értékeinek megmentése érdekében. Az erre vonatkozó elképzelés a budai várba vonatkozó 25 éves fejlesztési terv központi eleme. Ez idő szerint hétszázmillió állami beruházást foglal magában, fő cél az állagmegővés és a közönségforgalom előtti megnyitás. Mindez azt jelenti, hogy a háromemeletes épületet – egyelőre – „ideiglenesen végleges” állapotba hozzák, 3-4 kapun keresztül látogatható lesz, és közösségi, kulturális, turisztikai,

információs funkciókat tölt majd be. Ehhez év végéig – többek között – restaurálják a főkapu míves rácsait; rendbe hozzák, egyszersmind konzerválják a földszinti előcsarnokot és az első emeletre vezető díszlépcsőházat, „romjaiban is méltóságteljes” térsorát. A nagyobb épületek gyógyításával helyreállítják a homlokzatokat. Emlékeztetőül azonban meghagyják a háborús golyónyomokat.

Az említett főbb javításokon kívül csupán ott s ügy avatkoznak be, amely szükséges a közhasznú működéshez, ám nem válik akadályává egy későbbi, nagyobb szabású rekonstrukciónak. Vagyis a mostani terv és helyreállítás arra szolgálhat, hogy használat közben, egy hosszúra nyúlt folyamat eredményeként alakulhasson ki a végleges megoldás. Mert a kérdések lényegében ugyanazok 1945 óta. Építsük újjá egészen a régi épületet, eredeti formájában? Bontsuk le teljesen és építsünk egy kortárs, korszerű épületet? Örizzük meg a romot úgy, hogy új elemeket adunk hozzá?

A kérdésekre adandó válaszok egyik szempontja nyilván az lehet, hogy történelmünk, egyben hadtörténetünk, város-, illetve építészettörténetünk egyik legfontosabb helyszínéről, megmaradt épületéből van szó, amely „élő szemtanúja” egykor volt dolgainknak, tehát a történelem- és nemzetudat fontos alkotóeleme. Szülessen bár átmeneti megoldás, induljon el egy kísérleti program, a lényeg, hogy mielőbb gyógyuljon ez a budavári „sebhely”, s nyerjünk egy új közösségi teret a budai várban, működtetése által tehessük közösségi élménnyé az egykori Honvéd Főparancsnokság régi-új épületrészt.

Hazámat szolgálom

Magyarország köztársasági elnöke október 23-i hatállyal Huszár János dandártábornokot, az MH Összhadmérési Parancsnokság törzsfőnökét, vezérőrnaggyá léptette elő, egyidejűleg Dezső Sándor ezredest, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat főigazgató-helyettesét dandártábornokká nevezte ki.

Hende Csaba honvédelmi miniszter, előjáró parancsnokai javaslatára, beosztásában huzamos időn át végzett kiemelkedő tevékenysége, valamint szakmai érdemei elismeréséül nemzeti ünnepünk – október 23-a – alkalmából adományozta a **Szolgálati Érdemjel bábékoszorúval ékesített arany fokozatát** dr. Bárony Krisztina Andrea ezredesnek, Csurgó Attila ezredesnek, Papp Tibor ezredesnek; a **Szolgálati Érdemjel arany fokozatát** Mogyorósi József Zsolt ezredesnek, dr. Muzsaj Ildikó ezredesnek, Dúl Sándor alezredesnek, Elek József alezredesnek, Nemes Tamás alezredesnek, Szalontay Csilla alezredesnek, Török János főtörzsrőmesternek; a **Szolgálati Érdemjel ezüst fokozatát** Joó Richárd alezredesnek, Raposa András Lajos alezredesnek, Csóka Attila őrnagynak, Földi Balázs József őrnagynak, Miklósi István József őrnagynak, Töröcsik Jenő őrnagynak, Sztójánov Nikolett főhadnagynak, Nagy Zsolt zászlósna, Kelemen Ferenc főtörzsrőmesternek; a **Szolgálati Érdemjel**

demjel bronz fokozatát Kulcsár Csaba alezredesnek, Lázár József alezredesnek, Minkó Ottó alezredesnek, Nagy Gábor alezredesnek, Kolozsi Tamás őrnagynak, Szilágyi Lászlóné őrnagynak, dr. Vigh Attila Zoltán őrnagynak, Angi János István századosnak, Pálinkás Zoltán századosnak, Szabó Csaba századosnak, Vidovnyecz Pál századosnak, Daruka Norbert főhadnagynak, Fathutginov Viktor zászlósna, Miskei Ferenc zászlósna, Rádai Tibor zászlósna, Szűcs Tamás Zoltán zászlósna, Fábián Sándor főtörzsrőmesternek, Gulyás László főtörzsrőmesternek, Kelemen Veronika főtörzsrőmesternek, Zardás Attila főtörzsrőmesternek, Za-

horán László főtörzsrőmesternek, Gáncs András őrmesternek; a **Honvédelemért kitüntetett cím I. fokozatát** Borsos Sándor kormánytisztviselőnek, Dömötör Alföldi közalkalmazottnak, Lukácsné Suga Pirocska Mária közalkalmazottnak; a **Honvédelemért kitüntetett cím II. fokozatát** dr. Sándorfi György kormánytisztviselőnek, Kiszely Lászlóné közalkalmazottnak, dr. Tóth Ágnes közalkalmazottnak; a **Honvédelemért kitüntetett cím III. fokozatát** Kuli János Tamás kormánytisztviselőnek, Szabó Norbert kormánytisztviselőnek, Balogh Miklósné közalkalmazottnak, Marosi Istvánné közalkalmazottnak, dr. Mészáros Kálmán közalkalmazottnak, Nyisztor Lászlóné közalkalmazottnak, Pál Csilla közalkalmazottnak, Rabati Kinga közalkalmazottnak, Radics Béla közalkalmazottnak, Sági László Rudolfné közalkalmazottnak, Serke Mária közalkalmazottnak, dr. Terebessy Károly Lajosné közalkalmazottnak, Zics Sándorné közalkalmazottnak.

Magyarország honvédelmi ministryere a nemzetközi szervezetek felkérésén alapuló békefenntartó tevékenysége során végzett kiemelkedő feladatellátásáért, külszolgálatra befejezése alkalmából **emléktárgyat** adományozott Terék Tamás ezredesnek, az ENSZ Ciprusi Békefenntartó Misszió magyar kontingense parancsnokának.

Kegyeleti gyertyagyújtás

Kegyeleti gyertyagyújtást rendezett halottak napja alkalmából a Honvédelmi Minisztérium a HM Hadtörténelmi Intézet és Múzeum díszudvarán. Az eseményen – amelyen mások mellett megjelent dr. Benkő Tibor vezérezredes, vezérkari főnök és Kun Szabó István dandártábornok, az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár pa-

rancsnoka is – Vargha Tamás, a tárca politikai államtitkára mondott beszédet. Ebben hangsúlyozta: kegyelettel emlékezünk a magyar és külföldi katonákra, akik szolgálatteljesítés közben életüket adták hazájukért, szülőföldjükért, családjukért, bajtársaikért. Szophoklész Antigonéját idézve Vargha Tamás rámutatott: a halott katonák nem ellenség, hanem egy határokon átvérel katonacsalád tagjai – olyan emberek mind, akiket megillet a végtisztesség.

Draveczi-Ury Ádám
Fotó: Rác Tünde

Elhunyt Fűr Lajos

Nyolcvankét éves korában, október 22-én elhunyt Fűr Lajos volt honvédelmi miniszter. A Magyar Demokrata Fórum (MDF) alapító tagja volt, az 1990-es országgyűlési választásokon pártja Vas megyei területi listáján szerezett mandátumot, majd 1990–1994 között, az Antall- és a Boross-kormányban is betöltötte a honvédelmi miniszteri posztot. 1994-től 1996-ig az MDF elnöke volt. 1996. március 7-én kilépett a párt frakciójából, s 1998-ig független képviselőként dolgozott az Országgyűlésben. A Honvédelmi Minisztérium sajtóhajtjának tekintti az egykori tárca vezetőt, és osztozik a család gyászában. A volt miniszter temetését a család kérésének megfelelően szűk, családi körben tartották meg.

IN MEMORIAM

2013. szeptember 23. és október 25. között elhunyt:

Kárpáti Ferenc ny. vezérezredes (86), Sárosi Gyula ny. ezredes, a Magyar Honvédség halottja (66), Szórádi József ny. ezredes (72), Vakán László ny. ezredes (76), Csorba László ny. ezredes (85), Méreg László ny. ezredes (88), Mózes Miklós ny. ezredes (60), Goron László ny. ezredes (83), Sánta László ny. ezredes (83), Koleszár József György ny. alezredes (70), Lukács Ferenc ny. alezredes (82), Molnár Tibor Károly ny. alezredes (77), Pintér Lajos ny. alezredes (74), Szabados József ny. alezredes (85), Csordás András ny. alezredes (84), Gulyás József Imre ny. alezredes (83), Kerecsi Tibor ny. alezredes (82), Körmendi János Miklós ny. alezredes (70), Pirityi István ny. alezredes (86), Polyák István ny. alezredes (78), Rényi Bálint ny. alezredes (82), Szunyogh József ny. alezredes (80), Csóbor Károly ny. alezredes (71), Farkas Tibor ny. alezredes (86), Keszthelyi Tibor ny. alezredes (79), Kiss Zsigmond ny. alezredes (87), Korai Béla György ny. alezredes (84), Ádám János ny. alezredes (81), Hazai János ny. alezredes (81), Konkoly István Béla ny. alezredes (73), Vribék István ny. alezredes (86), Tóth János ny. alezredes (68), Turkus István ny. alezredes (71), Vas Péter ny. alezredes (63), Vágvölgyi László ny. alezredes (66), Antal János ny. őrnagy (71), Jóna László ny. őrnagy (88), Kukovecz József ny. őrnagy (92), Godzsák Géza ny. őrnagy (84), Széll István ny. őrnagy (75), Bordás Lajos

ny. mk. őrnagy (56), Hegedűs József ny. őrnagy (78), Végh János ny. őrnagy (83), Lakatos László ny. őrnagy (83), Rusznák János ny. százados (82), Váradai Szabolcs ny. százados (71), Szabó István ny. százados (62), Csernyik József ny. százados (82), Fauzer Ferenc ny. főhadnagy (54), Pesti Dániel ny. hadnagy (84), Takács Zoltán ny. főtörzsrőmszűcs (63), Moldván Gábor ny. törzsrőmszűcs (70), Péterváry István ny. törzsrőmszűcs (60), Piczek József Tibor ny. törzsrőmszűcs (54), Hardi József ny. törzsrőmszűcs (73), Pataki József ny. törzsrőmszűcs (74), Csiernik Mihály Károly ny. törzsrőmszűcs (73), Juhász István ny. törzsrőmszűcs (83), Ónodi István ny. törzsrőmszűcs (59), Erdős Gábor ny. zászlós (82), Erjábecz József ny. zászlós (52), Mátészándor ny. zászlós (73), Véber Lajos ny. zászlós (61), Kodák József ny. zászlós (83), Tóth Lajos ny. zászlós (82), Patatics András ny. főtörzsrőmester (82), Zopcsák Lászlóné ny. főtörzsrőmester (73), Bojtor Tibor ny. főtörzsrőmester (50), Tamási Béla ny. főtörzsrőmester (79), Balla Andrásné ny. közalkalmazott (82), Getta Tamás József ny. közalkalmazott (69), Kaufman László ny. közalkalmazott (85), Bárány László ny. közalkalmazott (76), Erki Károly ny. közalkalmazott (79), Répási István ny. közalkalmazott (61), Szűcs Istvánné ny. közalkalmazott (71), Haus Ferenc ny. közalkalmazott (82), Patai Miklós ny. közalkalmazott (76), Soós Ferencné ny. közalkalmazott (68), Verrasztó Pálné ny. közalkalmazott (79), Hlova Lászlóné ny. közalkalmazott (74), Szabados Zoltánné ny. közalkalmazott (61).

EMLÉKÜKET KEGYELETTEL MEGŐRIZZÜK.

Kőbe vésve, bronzba öntve

NAGY IDŐK TANÚJA

Görgey Artúrral ellentétben, az 1848/49-es forradalom és szabadságharc másik kiemelkedő katonaalakjának, József Bemnek a kezdetektől fogva egyöntetűen pozitív volt a megítélése, mégis mindössze egy esztendővel korábban, 1934-ben kapott Budapesten szobrot, mint az árulónak kiáltott, ám e vádak alól végül tisztázott fővezér.

Miként lehetséges ez? – tehetjük fel a kérdést.

– Bem apónak valójában már 1880-ban állítottak szobrot a székelység fővárosában, Marosvásárhelyen, ezt azonban 1919-ben, az impériumváltást követően a románok ledöntötték – tudtuk meg Hermann Róberttől, a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum parancsnokának tudományos helyettesétől, történésztől, aki elmondta azt is: a műalkotás ekkor súlyos sérüléseket szenvedett.

A magyarországi Bem-kultusz az 1920-as években éledt újjá, s 1927 októberében további lendületet kapott. Ekkor derült ki ugyanis, hogy a függetlenségét az első világháború után visszanyert Lengyelország a hadvezér Aleppóban nyugvó hamvait hazánkban keresztül készülő Tarnowba, Bem szülővárosába szállítani. Ezzel összefüggésben vetődött fel egy budapesti Bem-szobor állításának ötlete.

A kezdeményező Magyar Országos Bem Bizottság a kormányhoz fordult anyagi segítségért, ám válaszában a miniszterelnök – az ország nyomasztó gazdasági helyzetére hivatkozva – kizárta az állami támogatás lehetőségét. Ugyanakkor azt javasolta a bizottságnak, hogy a szobor megalkotásához szükséges pénzt társadalmi úton, azaz egy országos gyűjtés keretében igyekezzenek előteremteni.

Az adománygyűjtés 1928 júniusában vette kezdetét, s szerfölött sikeresnek bizonyult, hiszen 27 012 pengő folyt be, s ez az összeg a kamatokkal együtt kerekén 30 000 pengőre emelkedett. Ebből a pénzből a bizottság egy lovasszobrot kívánt emeltetni, ám az időközben bekövetkezett gazdasági világválság keresztülhúzta számításait. Szerényebb tervek kellettek tehát, így változott a koncepció is, melynek eredményeként a műalkotás alapmotívuma Bemnek az 1849. február 9-én vívott piski csatában tanúsított magatartása lett.

A lengyel tábornok két nappal korábban Szászvároson súlyosan megsérült: a jobb kezét érte találat, ami után kevésbé sebláz ágynak döntötte. A piski hídát védelmező Kemény Farkas alezredes nyugtalanító jelentésére ugyanakkor minden fájdalomról megfeledkezve, gondolkodás nélkül a helyszínre sietett, ám mire odaért, az átkelő a császári-királyi csapatok kezére került. Pedig ott bármi áron fel kellett tartóztatni az ellenség előrenyomulását, ellenkező esetben a harcok magyar területekre helyeződnek át. Bem is tisztában volt a helyzet jelentőségével, nem véletlenül jelentette ki: „A hídát visszafoglalom vagy elesem!” A csatában pedig e szavakkal vezette rohamra katonáit: „Előre magyar! Ha nincs híd, nincs haza!” A hídát végül visszafoglalta, s döntő győzelmet aratott, majd nem sokkal később kiűzte Erdélyből szinte az összes császári-királyi csapatot, illetve a velük szövetséges cári egységeket is.

Az imént idézett szavait egyébként a szobor kétlépcsős, 450 centiméter magas kőtalapzatára is felvésték. A feliratokkal átellenes oldalon pedig hű kísérője, Petőfi Sándor Négy nap dörgött az ágyú című költeményéből olvasható részlet. A talapzatra felkerültek azon települések nevei is, ahol a kiváló katona csatát állt a szabadságharc idején.

A főváros vezetése 1932. június 18-án úgy határozott, hogy a műalkotás a Döbrentei tér északi részén álljon, ám e döntésüket 1933. február 11-én megváltoztatták, s új helyszíneként a Pálffy teret (mai nevén Bem tér) jelölték meg. Ezzel párhuzamosan a szoborpályázaton még 1932. szeptember 21-én győztesnek kihirdetett Istók János szobrászművész is kénytelen volt áttervezni alkotását, amelyről a főváros polgármesterének kívánsága szerint el kellett hagynia az összes mellékalakot.

Az építési engedélyt mindezek után 1933. szeptember 29-én adták ki. A talapzat 1934. március 21. és április 12. között épült fel, rajta a piski csatát ábrázoló 150x120 centiméter méretű domborművel, míg a 465 centiméter magas szobor ércbe öntése február 8-án vette kezdetét, s április 10-ig tartott. A műalkotás avatására 1934. május 13-án került sor.

A szobor aztán bő két évtizeddel később fontos helyszíne volt az 1956. október 23-i eseményeknek: részben a pozsnai munkásfelkelés hírére a Budapesti Műszaki Egyetem (BME) hallgatói oda hirdették meg a lengyel néppel szimpatizáló tüntetésüket. A BME elől indult diákok a Szabadság hídon át előbb a Petőfi-szoborhoz vonultak, majd a Kossuth Lajos utca–Bajcsy-Zsilinszky út–Nagykörút–Margit híd útvonalon értek el a Bem-szoborhoz, ahol – egyebek mellett – Veres Péter felolvasta az írók kiáltványát, Sinkovits Imre pedig elszavalta a Szózatot. Ekkorra már egyébként a tömeg százezresre nőtt, miután a demonstrációhoz menet közben számosan csatlakoztak.

Feith László

Fotó:
Rácz Tünde

CELKERESZTBEN

KATONAI MAGAZIN AZ M1-EN

2013. NOVEMBER 23.

www.facebook.com/celkeresztben